

Naujienu Antroji Dalis

NR. 397

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIV METAI

BALYS SRUOGA

Erotinė lietuvių dainų simbolika ir jos kilmė

2.

Šis pavyzdys rodo, kaip paralelizmas gali kartais išsigimti. Jis savo jaunas dienas pradėjo pagal analogiją, pagal veiksmo panašumą, o čia visa konstrukcija remiasi priešgynybe. Nesigilindami į tolimesnę dvilypio paralelizmo laimę, paminėsime trumpai kitas paralelizmo formulas.

Daugialypis paralelizmas. Daugialypis paralelizmas gaunama iš dvilypio, kada vienašaliai kaupiama paralelės, gautos ne iš vieno kurio objekto, bet iš keleto panašių. Daugialypis paralelizmas daugiau tinka epinei kūrybai, lyrikai jis ne toks patogus. Tačiau, nors lietuvių dainos yra ir perdėm lyriškos, vis tik ir jose daugialypis paralelizmas vaidina nemažą vaidmenį.

*Krint medžių lapai,
Krint obuolėliai,
Krint graudžios ašarėlės, —*

Šit klasinis pavyzdys daugialypio paralelizmo.

*Akmuo be kraujo,
Vanduo be sparnų,
Papartis be žiedelių,
Taip ir aš jaunas,
Jauns bernuželis
Neturiu gulovėlės.*

Arba

*Ar šilai dujavo,
Ar laukai miglojo?
Ar vargų mergužė
Uogelės rankiojo?
Ne šilai dujavo,
Ne laukai miglojo,
Tik vargo mergužė
Uogelės rankiojo.*

Šitokio pobūdžio daugialypiai paralelizmai lietuvių dainoms labai charakteringi, bet jie nėra grynai. Pirmame pavyzdy paralelizmas krypta į palyginimo formulą, antrame — į formalinį paralelizmą, trečiame — į neigiamąjį.

Formalinis paralelizmas. Formalinio paralelizmo grupei tenka priskirti dvi jo rūši. Visų pirma, kad jis remias ne veiksmo panašumu, bet pripuolamais nepastoviais elementais. Tai dalinai matėme minėdami ritminį paralelizmą. Papildyti minėtus pavyzdžius, tenka dar pacituoti:

*Saldus, gardus alutėlis, kad ir beralėlių,
Meili mūsų giminėlė, kad ir siratėlių.*

Čia abeiose paralelizmo šakose nėra jokio veiksmo. Toliau:

*Kukuoj gegelė, gied volungėlė,
Verk mano seselė svečioj šalelėj.*

Paralelė kukuoti — verkti visiems žinoma. Būtų buvęs puikus dvilypis paralelizmas, jeigu ne bereikalingas išplėtimas pirmos jo dalies. Kombinacija: *kukuoti-giedoti-verkti* netiksliai ir nepateisinamai pramanyta. Toliau:

*Ei rūmai, rūmai, rūtų žaliūmai,
Kas mano mergytės, jos malonumas!*

Čia paralelizmas tikrai ant pripuolamos rifmos “umai” pakabintas!

*Nuo putinėlių, nuo šermukšnelių
Pagirūžiai raudoni.*

*Nuo piktų vyrų, nuo girtuoklėlių
Antakučiai mėlyni.*

Šio paralelizmo pagrinde glūdi spalvos palyginimas ir tolimas priminimas varsojančio veiksmo. Toliau:

*Aš išgėriau stikliukėlį
Už save mažesni.
Išvoliojau purvynėlį
Už save didesni.*

Čia paralelizmas išklypo į grynai aprašomąją formulą. Pagaliau paskutinė grupė:

*Per aukštus kalnus saulė tekėjo.
Pakalnėi mergelė linėlius rovė.*

Šis paralelizmas tiek jau “sukultūroje”, kad remias net... vietos priešingumu! Tokia laimė pasitinka paralelizmą, kai jis nustoja savo pirmąsio pasaulio! Bet už tat iš formalinio paralelizmo išsirutulioja kartais kur kas svarbesni dalykai, negu šios raišos formulos. Pasitaiko, kad antroji paralelizmo šaka visai dingsta, ir patsai paralelizmas pasidaro simboliu. Kuomet kuris labiau pavykęs paralelizmas pasidaro bendra tautos nuosavybe, bendra daugelio dainų vieta, tai tuomet pirmos paralelizmo dalies paminėjimas tuojau sukelia sąmonėje ir antrąją dalį, kurią beminėti nėra reikalo. Pirmoji paralelizmo dalis tokiu būdu įgija pilietybės teisę ir vaikšto po pasaulį, kaip savistovus simbolis, savo sąvoką platindama arba įgydama naujos prasmės. Tokia tai yra simbolio poetiniame stiliuje kilmė. Šit keletas pavyzdžių:

*Skamba pentinėliai,
Žvangia žirgužėliai,
Dainuokiva broleli,
Dainuokiva brolužėli.*
(Juška, Liet. D. 786)

Kodėl paskutinėse dvejose eilutėse taip nei iš šio, nei iš to šaukiama dainuoti? Ką bendro turi žirgo žvangimas ir daina? Bet jeigu žirgas žvangia — žmonių simbolikos kalboje reiškia, kad reikalas pas mylimąją gerai stovi, vadinasi laikas pas mergaitę joti. Ir visai suprantama, kodėl ima bernioką pagunda — dainuoti!

*Ant laukelio nepagada, dargana,
Kur aš jaunas bernužis pradingsiu?*

Po pirmos eilutės turėjo būti: nūr kur pasidėti, ar kas nors panašaus, bet tai savime suprantama, tai seka iš pirmosios eilutės prasmės, todėl nusiskundimas, “kur pradingsiu” visai suprantamas ir pateisinamas. Nes darganos minėjimas jau simbolizuoja neišbrendamą vienumą. Arba, pagaliau:

*Ant kalėdų daugel švenčių,
Atsiguliau viena.
Ui, ui, ui, ui,
Atsiguliau viena.*

*Da gaideliai negiedojo,
Lovelė sulūžo.
Ui, ui, ui, ui,
Lovelė sulūžo.*

*Ir išeina motinėle
Iš aukštų svirnelių,
Ui, ui, ui, ui,
Iš aukštų svirnelių,
Rauda, verkia dukrytėlė
Močiutės nuplakta,
Ui, ui, ui, ui,
Močiutės nuplakta. Ir t.t.*
(Juška, Liet. Dain. 1223)

Šioj paprastoj šiokiadienio gyvenimo dainelėj simbolis kraunama ant simbolio. Jau patsai priegiesmis “Ui, ui”, — raudojimo priegiesmis — lemia kažką negero. “Ant kalėdų daugel švenčių — atsiguliau viena” — vadinasi, nežiūrint į šventes niekas neatlankė... Ir šit dar gaideliai nepragydo, kaip lovelė ėmė ir sulūžo. Gaidys žmonių simbolikai — ir geras ir piktas genijus. Jis ir velnio nebijo, jis ir raganas išvaiko, jis ir rytą skelbia, ir darban kviečia, jis ir nakties meilautiniams ūpą gadi — vadinasi, reikia namo dulinti. Ir jeigu jau mergiotė gaidį mini, reiškia, pas ją svečias — ne veltui ant Kalėdų daugel švenčių! Ir jeigu lovelė pergyveno netikėtą krizę — tai tokioms aplinkybėms esant ir pavyvų nėra.

Kad iš tikrųjų taip yra — paliudija tolimas dainos tekstas: merguželei iš karto kailį gerai išlupė, ir tučtuojau už vyro išleido. (Išvežė broleliai tolimon šalelėn...!) Vadinasi, trumpu posakiu: dar gaideliai negiedojo, lovelė sulūžo: visa pasakyta — ir kad svečias buvo, ir ką jis darė... Tolimesnis dainos tekstas gali visai atkristi, šio posakio prasmė lieka įamžinta. Jis lieka tam tikrų pergyvenimų simbolis. Toks yra žmonių simbolikos kelias.

Tokiu būdu prisikase iki simbolikos kilmės, taip sakant, iki jos krikšto tėvų, palikime paralelizmo visas kitas, kad ir labai gražias formas, kitai gražiai dienai, o mums šiuo tarpu ganės prisiminti lietuvių dainų erotinę simboliką...

Erotinė simbolika

Erotinė simbolika pasakyti — lyg ir ne labai gerai skamba. Kitas gali dar ką bloka pamanyti — žinoma, patriotiniu jausmu vaduodamasis. Aš net nežinau, kaip čia pasiteisinti. Tegu gi bus: lyrinės dainos dainuoja ne vien tik lietuviai: dainuoja jas ir vokiečiai, dainuoja ir prancūzai, dainuoja ir italai, ir ispanai, dainuoja jas ir visas slavų šeimynų pulkas. Ir šit jeigu palyginti Europos tautų dainas, tai jų visa lyrika kaip tikrai ir sukas apie vyriškosios ir moteriškosios giminės santykius. Ir ne tik sukas, — šios visos tautos net turi daug bendrų simbolių, vaizduojančių analoginius daiktus ir reiškinius. Visų indoeuropiečių tautų lyrinėse dainose rasime šitokios rūšies simbolių: medis — žmogus; medžio lapas — mintis, žodis; palinkti — nuleisti galvą; žemčiūgas, rasa — ašaros; apyniai vyniojas — mergelė ar berniokas meilėje linksta; medis džiūsta — žmogus nyksta; medis sprogsta — mergelė ar berniokas pasirengę meilei; uoga — mergaitė; medis ir po jo šaltinis — vienas ir kitas simbolinas mergaitę; sakalas, šakas laužantis — bernelis, mergelę grobiančis; sakalas, meletėlis, berželis, raitelis — jaunikis ir t.t. Šie ir jiems panašūs simbolai yra daugeliui tautų bendri, jie dar tebėra visai primityvūs. Juos tenka priimti kaip esamus faktus. Juo labiau, kad tokioj primityvinėj formoj, kaip pas kitas tautas, lietuvių dainose jie kur kas retesni svečiai. Užtat lietuvių dainos turi išvystę savo simbolikos, pasakyčiau, sistemą, kurios kitos tautos neturi, ar bent nepasiekia. Ir vis tik, jeigu ir ta sistema, pati savime labai graži, sukasi apie aukščiau minėtą problemą, tai čia aš jau niekuo nekaltas. Bet pirma negu pereiti lietuvių dainų simbolikos apžvalgą norėčiau priminti, kaip supranta simboliką garšus žmonių dainų

(TASA 2-ME PSL.)

žinovas Eugenijus Aničkovas. Jis sako: "Simbolizmas yra tokia poetinio išsireiškimo priemonė, kada antrasai palyginimo narys jau nebereikalingas, kada jis laisvai išskyla klausytojo samonei, be to, kad daina būtų pravedus palyginimą ar priešpastatymą iki galo".

Vainikėlio laimė

Vainikėlio ženklas ir jo prasmė — visiems žinomas. Neveltui jį nuima tuojau po jungtuvų.

Nuims vainikėlį —
Uždes gobturėlį,
Sunkumėlį ant galvelės.

Arba:

Kad aš buvau mergužėlė
Po rūtų vainiko...
Jau šią dieną šią dieną
Vyro gulovėlė...

Taip verkia mergelė, kai ją garsiai už vyro leidžia ir vainikėli nukabina. Kur kas blogiau, jei šiaip pasitaiko jis kur pamesti.

Patročiau vainikėlį už alučio sklenytė-
[lę,
Patročiau jaunystelę už vynelio kielis-
[kėlį.
Kur jauna pasidėsiu, sarmatėlę apturė-
[siu?
Aš nueisiu žalion girion, kur laputė vai-
[kus veda —
Aš ten jauna pasidėsiu, sarmatėlę aptu-
[resiu.

Taip liūdnai kartais pasitaiko jaunas dieneles baigti. Bet jei kartą vainikėlis nukrito kur į pasalą — tai jau jo nebeprilipdyti prie kaselių; niekais nueina močiutės ir brolelių ta kryptimi pastangos:

Nors jį atrasim,
Nors suieškosim,
Bet aš jo nenešiosiu,
Ant galvelės nedėsiu.
Žmonių mergelių
Ir ant rankelių
Aukso žiedai žibėjo,
Už varksnelių žvilgėjo.
O man jaunos,
Jaunos mergelės
Mažas vaikelis verkia —
Už mylalės girdėti.

Arba:

Eik močiute tolimu,
Nešk vainiką šalimu,
Žinai motinėle pati,
Kad aš nenešioju!

Bet jeigu mergaitei pasitaiko pas jaunikį pakliuti, tai vainikas turi tikrai vieną kelią:

Bet aš negrįšiu,
Mano broleliai, —
Gražinsiu vainikėlį.

Žinoma ir tai neblogas daiktas. Bet ne vien tik broleliai ir močiutė rūpinas mergelės vainiko laimė: net darželis — ir tas nenukencia:

Oi kai aš augau pas mielą motulę,
Užtvėrė broleliai man rūtų darželį.
Tai aš pasisėjau žalią rūtelę,
Tai pasisodinau raudoną roželę,
Tai aš atsikeliau taip anksti ryteli,
Tai aš išėjau ant didžio dvarelio,
Tai aš pasiremiau ant rūtų darželio,
Tai aš pasiklausiau pas žalią rūtelę:
Ar velys rūtelė darželin ineiti,
Ar velys rūtelė kvietkeli suskinti?
Aš dar nepraveriau darželio vartelių,
Jau visos rūtelės sudrebėj ik vienai.
Dar aš nesuskyniau nė vieno kvietkelio,
Išbūrėj lapeliai iš ballos rankelės.

Nors daina ir labai liūdną tonu dainuojama, bet jeigu spręsti pagal dainos pradžią, tai viskas tvarkoj, — ko čia tarytum rūtelėm drebėti ir lapeliams byrėti?! Bet reikia atsiminti, kad žmonių simbolikos kalboje sėti reiškia mylėti — taip pat rusų ir vokiečių dainose. Mergelė rūtelę pasisėjo, vadinasi bernioką pamylėjo. O meilė, kaip žinoma, ne visuomet be bėdos baigias... Jeigu rūtelė, pamačiusi mergelę dreba: reikalas — prastas. Toj pat dainoj toliau dainuojama:

Atjoja bernelis per čystą laukelį,
Atjoja raitelis, didis šidorėlis:
Oi, mergelė mano, balta lelijelė,
Oi, kas tau nuėmė rūtų vainikėlį?..

Tai šit kodėl visos rūtos darželį tokios liūdnos! Pagaliau, dainos gale paaiškėja, kad šitą smurtą padarė kaip tik tai tas pat raitelis, kurį ji buvo pamilusi rūtą besėdama. (Sėti — mylėti!)

Bet berniokas ne visuomet jau toksai plėšrus daiktas, kartais reikalas dedas abiemis geruoju susitarus, tik tai ji paskui jį pradeda keikti ir nelabai gerai pravardžiuoti. Pvz. labai prasiplatinę dainos variacijos, kaip mergelė klausė bernioko, kada jie jungtuves kels, o šis atsakė:

Kaip tu ginsi palšus jaučius,
Gink pavieškelėliu.
Ten mudu ganysiv,
Ugnužę kurinsiv,
Sukurinsiv vainikėlį
Žaliųjų rūtelių!

Kad būčiau žinojus
Tą šelmį bernelį,
Būčiau rūtų vainikėlį
Rasužėj paguldžius.

Toliau bernelis ramina mergelę, kad jomarkė jis jai kitą vainikėlį nupirksias, bet tai jai maža paguoda! Vadinasi sukūrenti vainikėlį, reiškia tą pat, ką ir jo nustoti. Jeigu visu laiku ir tautų poetai nesiliauja visaip skambinė eilėse ugnį ir jai prilygindami meilę, ta tuo labiau negalima nesišėbėti šiuo lietuvių dainos simbolio gilybe ir senumu! Bet dainoje mergelė verkia ne todėl, kad sukūreno vainikėlį (sudegint vainikėlį — reiškia padaryti tai gera valia, iš meilės), bet tik todėl, kad jo rasužėj negaslepe. Bet rasoje vainikėlis irgi mažas mergelės malonumas, tačiau kalba apie tai bus toliau.

Jeigu mergelė nustoja vainikėlio ne iš meilės, o tik tai, taip sakant, savo pareigas eidama, tai ji paprastai į skrynią slepia:

Jei už gero gaspadoriaus —
Ugnį sudeginsiu,
Jei už kokio ultojėlio —
Skrynelėj kavosiul!

Jei mergelė pasirengusi bernioko-jaunikio laukti, ji jau vainikėlį pina:

Nepink sėdė vainikėlio —
Dar tu juomi nedėvėsi!

Dar vadinasi per jauna, kad jaunikio laukti.

Jei mergelė vainikėlį rankoje neša — berniokui geras ženklas: vadinasi jis jai gali drąsiai pirštis:

O, ir išeina
Senoji uošvitėlė,
O ir atkėlė
Man varinius vartelius.
O ir atkėlė
Man varinius vartelius,
O ir atleido
Sidabro lenciugėlius.
O ir išeina
Ta jaunoji mergelė,
O ir išsineša
Vainikėlį rankelėj.

Nes jeigu bernioko nenori priimti, tai jam panosėj vartus užkelia:

Ir išėjo tėvužėlis
Ir užkėlė vartelius:
Jokit pro šalį
Jūs jauni berneliai.

Tačiau "vainikėlis rankose" kartais jau gali būti "falšyvas" — arba "krome pirkas" arba šiaip palaidotas.

Kitų mergelių
Žalių rūtelių,
O mano krome pirkas,
Bernužio dovanotas.

Kitų mergelių —
Vis ant galvelės,
O mano ant rankelių —
Didžiu balseliu šaukia.

Taip skundžias biedna mergužėlė, kai jos vainikėlis dingio "Vilniaus miestely — didžiam purvely". Jeigu šią dainą iššifruoti, tai išeina šit kas: "vainikas krome pirkas, bernužio dovanotas" — ne kas kita, kaip tik tai vadinamasai "čipkas"-gobturėlis. Kitoje dainoje brolis bara seserį, kam ji pas bernioką vaikščiojo. Sako, būtum nevaikščiojus, tai:

Būtai nenešiojus
Sakalo ant rankų,
Tik būtai nešiojus
Aukselio žiedelį.

Čionai "sakalas" — mažiukas vystykluose. Aukščiau mes matėme, kad "žmonių mergelių" ant rankų "aukso žiedai žibėjo", o nuskriaustosios:

Mažas vaikelis verkia —
Už mylalės girdėti.

Vadinasi, ir vainikas "ant rankelių", kuris "didžiu balseliu šaukia", ne kas kita, kaip tik gyva lėlė...

Bet bendrai imant, vainikėlis toks daiktas, kad kol jis ant galvelės — "griešyti" negalima:

Mergytę guldysiu
Į naują lovėlę,
Vainiką kabinsiu
Į margą gembužę.

Arba:

Mila, buvau stalnėj,
Mila, lankiau berną,
Mila, mano vainikėlis
Stalnėj ant gembelės.

Vadinasi, "vainikėlis ant gembelės" — įtariamas daiktas. Ir šiaip jisai daug bereikalingo rūpesčio mergelei suteikia: jame atsispindi visi jos žygiai:

Apšarmotas, aprasotas
Mano vainikėlis.
Aš mergytę apkalbėta
Nevierniais žodeliais.

Tačiau rasa nėra jau tokia nedora — negi ji ims taip nei iš šio nei iš to — negi kris taip sau ant vainikėlio, kad mergelę nuskriausti. Čia dedas kiek kitaip:

Anksti rytą rytužį
Saulužė tekėjo,
O per stiklo langužaitį
Močiutė žiūrėjo.
Klausiu tavęs dukružė,
Kur tu vaikštinejai?
O kur tavo vainikėlį
Miglužė užkrito?
Anksti rytą rytužį
Vandenėlio ėjau,
O tai mano vainikėlį
Miglužė užkrito.
Tai netiesa dukružėle,
Nevierni žodeliai,
O tu savo bernužėlį
Per lauką lydėjai.
O, tai tiesa, mamužė,
Tai vierni žodeliai,
Aš su savo bernužėliu
Žoduką kalbėjau.

(Bus daugiau)

Keista, bet faktas

Pasūdytos žinios iš Italijos

Bonferro. — Ūkininkas Sante Pighellini atvyko į policiją pranešti, kad jo karvė dingo arba kas pavogė ir grįžęs namo žado neteko, radęs karvę bemiegiančią savo lovoje.

* * *

Ragusa. — Vietinėje mokykloje mokytojas per pamokas aiškino mokiniams aritmetikos problemą, kai staiga atsidarė mokyklos durys ir didelis juodas bulius baubdamas puolė badyti veidrodyje pamatęs pats savo atvaizdą. Mokytojas su visais mokiniams klykdamis išbėgo laukan ir beregint būrys vyrų, apsiginklavę kuolais ir virvėmis subėgo gelbėti. Bet kai suėjo į mokyklą, bulius patenkintai laizė nuo juodos lentos kreida išrašytas skaitlinės ir be mažiausio pasipriešinimo pasidavė išvedamas į tvartą.

* * *

Acqui. — Stefano Mantelli, važiuodamas savo Fiat automobiliu plentu šiaurinėje Italijoje netoli Cassine turėjo didelį išgastį. Staiga iš sunkvežimio, važiuosio priešakyje, iškrito didelis bulius, kurs atsisotęs atsisuko ir ragus atstatęs puolė Mantelli automobilį. Stefano suspėjo savo automobilį pasukti ir išvengti susidūrimo su buliu, bet kelis pėstininkus vieškelyje užgavo ir išmušė iš kojų. Stefano draugas, iššokęs iš automobilio, išsivilkęs švarką užmetė buliui ant galvos ir to užteko. Bulius, nieko nebeatydamas ramiai palaukė, kol pribėgo sunkvežimio šoferiai ir jį vėl pakrovę nusivežė.

* * *

Pescara, centrinėje Italijoje, tūkstančiai varlių iš kur tai staiga užplūdo Teramo-Ascoli plento tarpą, taip kad niekas nebegalėjo pravažiuoti ir pašaukti gaisrininkai turėjo su-traiškytų varlių dangtį vandens švirkštais nuvalyti, kol plentas pasidarė saugus automobiliams pravažiuoti.

* * *

Baltoji tamsa Antarktikoj

Viena neišspręstų paslapčių, su kuriomis dabar dažnai tenka susidurti geofizinių metų tyrinėtojams, yra "baltoji tamsa" pietų ašigalio kontinente, kuri yra kaip kokia tiršta migla, bet nėra migla, staiga atsiranda ir trunka po kelias valandas ir po keletą dienų. Tai yra tokia padėtis, kad žmogus staiga pasijunta lyg piene paskendęs. Arktikoje, t.y. prie šiaurės ašigalio, tamsa yra labai tamsi, bet jo vis tik įgudusi akis gali šį tą matyti, tačiau toje pietų ašigalio baltojoje tamsoje ne tik žmonės nieko nebemato, bet ir šunės nuo jos slepiasi. Meteorologai spėja, kad ta keista "šviesa" paėina nuo įvairių skirtingų šviesos sluoksnių Antarktikos atmosferoje, nors

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 18, 1958

tokia prielaida pačių neįtikina. Didžiausias pavojus yra būti tos šviesos užkluptiems kiek toliau nuo stovyklos.

Nobelio laureatas ir "skraidančios lėkštės"

Ottawa, Onfario. — Lester B. Pearson, Nobelio taikos premijos laimėtojas, buvęs Kanados užsienių reikalų ministris, kalbėdamas "Didžiojo Brolio" organizacijos metiniame bankete, pareiškė, kad geriausia viltis pasaulio taikai galėtų būti patyrimas, kad kita planeta yra apgyventa ir kad jos gyventojai savo erdvę laivais skraido aplink mūsų žemės kamuolį. "Tuomet mes visi abiejose Geležinės Uždangos pusėse susieitume drauge ir pasakytume, — jie mums to nepadarys". Big Brother organizacija rūpinasi tėvų neturinčiais vaikais Kanadoje ir Pearson yra išrinktas Kanados "Didžiojo Brolio" 1958 metams.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

*Mes mokame
Aukštą
Dividendą*

MIDLAND

Savings and Loan
Association

PER 40 METŲ
VISŲ LIETUVIŠKŲ
KOLONIJŲ
SAUGIAUSIA IR
PELNINGIAUSIA
TAUPYMO
BENDROVĖ

4038 Archer Avenue Tel. LA3-6719
AUGUST SALDUKAS Prezidentas

ŽIEMOS SEZONINIS IŠPARDAVIMAS

Motorola Television Special su nešiojamu staliuku \$129.95

3 dal. sofa su 2 staliukais, staliuku gerimams, 2 lempom \$249.95

Vokiškos gamybos Radio FM ir trumpų bangų HI-FI pasirinkimas.

Taip pat didelis pasirinkimas naujausių ir moderniausių rakandų, TV ir radijo aparatų, veidrodžių, lovų ir kita.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, sav.

ROOSEVELT FURNITURE CO

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Krautuvė atidaryta sekmadieniais nuo 11 iki 4:30.

STANDARD FEDERAL SAVINGS

Turtas Siekia 60 Milijonų Dolerių

Atsargos Fondai didesni negu \$5,700,000.00

Todėl ji ir yra pati stipriausioji ir saugiausioji taupymo bendrovė. Dabar laikai keičiasi. Šiandien jau reikia rimtai galvoti apie savo santaupas. Kiekvienam reikia žinoti, ar jo sutaupyti pinigai yra padėti saugioje bendrovėje.

Karo ir depresijos metais STANDARD FEDERAL visiems savo taupytojams išmokėjo pagal pareikalavimą, o depresijai praėjus ji dar pridėjo ekstra 2% dividendus tiems, kurie joje taupė savo pinigus. Tokį dividendą tais laikais visoje Amerikoje išmokėjo tik tai viena STANDARD FEDERAL. Nebuvo kitos bendrovės, kuri už depresijos laiku laikytas santaupas būtų pakėlusios tokius dividendus.

STANDARD FEDERAL kiekvieną metą auga ir stiprėja. Šiandien jos	
TURTAS SIEKIA	\$60,000,000.00
ATSARGOS FONDAI	\$5,700,000.00

Brangus namas knygoje įvertintas tik tai \$1.00.

STANDARD FEDERAL turi sudariusi visus valstybės numatytus fondus.

STANDARD FEDERAL YRA PATI SAUGIAUSIOJI IR STIPRIAUSIOJI TAUPYMO BENDROVĖ. PADĖK JON SAVO SENTAUPAS.

STANDARD FEDERAL visą laiką mokėjo didelį nušimtį, bet pradedant 1958 m. sausio 1 dieną ji dar pakėlė nušimtį ¼ visiems taupytojams.

Pinigai, įdėti prieš 11-tą dieną, neša dividendą už visą mėnesį.

**CHARTERED AND SUPERVISED BY
THE UNITED STATES GOVERNMENT**

JUSTIN MACKIEWICH JR., Vice-President
JUSTIN MACKIEWICH, President

DARBO VALANDOS: Kasdien, įskaitant šeštad. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidaro.

Standard Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
(Archer Ave. at Sacramento)
PHONE: Virginia 7-1141

Kas atsimena dir. M. Šikšnį?

Pernai (1957 m.) išleistoje M. Šikšnio-šiaulėniškio Rinktinėje A. Liobytė rašo:

“Tur būt, maža kas bežino, kad gražaus amželio neįveiktas, nuo pergyvenimų nesulinkęs, jau į devintą dešimtį įkopus žmogus, iki šiol bevaikščiojęs Vilniaus gatvėmis, yra Marcelinas Šikšnys - šiaulėniškis, vienas iš pirmųjų mūsų dramaturgų, ilgametis Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos direktorius, žymus matematikas. Tik jo mokiniai mini su didele šiluma: ‘Tai mūsų direktorius, pats geriausias žmogus pasaulyje’. Ir prisimena, kaip plūkėsi M. Šikšnys dar nuo 1918 m. su ištisomis mokinių kartomis — apiplyšusių, badaujančių, tik ką suplaukusių po Pirmojo pasaulinio karo į vos besikuriančias ‘prie-glaudas’. Čia vėl su vargin-gų tėvų, mažazemių Vilniaus krašto valstiečių vaikais, atsiūstais į miestą šviesos ir mokslo semtis, gerinio gyvenimo siekti...”

1918-1958 m., vadinas, kai prieš 40 metų įsijungė į kovotojų už Vilnių eiles, nebeapsitraukė, ir nūn ten budi, lyg gyvas vienybės ir savo šaliai, ypač sostinei, ištikimybės liudininkas ir šauklys.

Dir. M. Šikšnio auklėtinių tarpe kilo mintis *šiuo-tuo apčiuopiamu* (vaistais ir pn.) pagerbti jo iširikiavimą į Vilniaus krašto pedagoginį ir visuomeninį darbą. Kas šiai minčiai pritaria, maloniai prašomas savo piniginę auką siųsti šiuo adresu:

Mrs. Ida Valauskas,
3959 So. Kedzie Ave.,
Chicago 32, Ill.

Iš anksto iniciatorių vardu tariama nuoširdus vilnietiškas aciu.

Lietuviškieji motyvai pas Šekspyra. Pas ką? Taip, Šekspyro “Audroj”. Tuo susidomėjo šekspyrologas Caro ir... lenkų literatai. Pasirodo, Bolingbroke (arba: Enrikas — Derby grafas) su 200 anglų riterių dalyvavo kovose ties Kaunu. Tai buvo 1390 m. Skirgaila įveikė, bet žuvo Sir John Londonham. Su kerštu nekrikštomis lietuviams traukia Enrikas į Vilnių. 5 savaičių miesto apgulimas. Medinė pilis krito 1390.9.4. Kažkoks drimba anglas iškėlė savo salos vėliavą, o, kaip Th. Walsingham rašė, Prūsijos maršalas ir tūlas karalius vardu Vyfautas tuomi buvo didžiai sužavėti ir anglą apipylė komplimentais. Bėt giliau į pilies gynybą nebeįsilaužė. Čia ruduo. Ligos. Badas. Anglai grįžo iš kur atėję. Grįžo, be kita ko, nelaisvėje, Vilniuje, palikdami du Sir’us (Sir’ą Th. Rempstoną ir Sir’ą J. Cliftoną). Prasidėjo diplomatinė kova už belaisvių atgavimą. Rašė Enrikas-Derby

grafas, rašė ir jo pusbrolis — Anglijos karalius Ričardas II. Jogaila tylėjo. Rašė ir Lancasterio kunigaikštis John. Anot jo, belaisviai kartu su būriu p-i-l-i-g-r-i-n-i-ų pasiklydo Jogailos žemėje ir buvo vilkų žmogaus kailyje užklupti ir pagrobti (ir “velka grandinius” kažkur girių tankmėj). Jogaila tylėjo. Tada Enrikas-Derby grafas — supyko ir pakartotinai išsiruošė į Lietuvą. Tai buvo 1392 m. Bėt tepasiekė Karaliaučius, nes “laukinių lietuvių krikšto akcija” buvo kažkodėl atidėta. Enrikas pro Vokietiją, Veneciją pasuko į Jeruzalę. Kai į karalių išėjo, didžiavosi Enrikas... esąs “En Kint von Pruscen”.

... ir pas lenkus, ak, atsišaukia mūsų motyvai. Va, vartau “Wiadomości” Nr. 49 (610). Kažkoks Witold (!) Jeszke savo str. “Gintaro pakrantėj” apgailestauja, kad po II Pasaulinio karo, deja, nesugrįžo... lenkams Karaliaučius ir apylinkės, nūn vadinamoji “Kalinigradskaja Oblast”, “tikra lenkų savastis”. Bėt pan Witold tikisi, kad netruks ateiti diena, kai Karaliaučius ir likusi Prūsijos dalis bus Lenkijos ribose, nes tai diktuoja (įsidėmėkite!): istoriniai, geografiniai, ūkiniai (lenkų) sumetimai (motyvai) ir — atsiminkite! — “istorinis teisingumas”. Dar gražiau: Karaliaučiaus ir visų Prūsų “sugrįžimas” ing Lenkijos valstybės ribas, girdi, sustiprins, be kita ko, ryšius su laisvąja ir lenkams bičiuliška Lietuva.

Str. autorius, nors taip *jau-nuoliškai* rašo, nebėra tačiau menko amžiaus, nes pats pastebi, kad Karaliaučiaus universitetą baigė... 1914 metais. Tada, pasirodo, Prūsams pažinti geriausios bibliotekos — Wallenrodų bibliotekos Karaliaučiuje! — “archivarius” buvo kažkoks senukas iš Kauno (kalbėjęs, be kita ko, lenkų ir lietuvių kalbomis). Kai kilo I Pasaulinis karas ir vokiečių pulkai žygiavo prieš rusus, jis — “Herr Bibliothekar” — žūrėjo iš Karaliaučiaus pilies bokšto ir šnabždėjo: “Pone, prasideda dideli įvykiai. Gal gausite (lenkai) Prūsus ir Karaliaučius. Manoji Lietuva, gal būt, išsivaduos. O, kad tai sulaukčiau... Biblioteką — kalbėjo toliau: — pasidalinsime: Ponas gausi lenkiškąją dalį, o aš lietuviškuosius dalykus pasiimsiu su savimi į Kauną...”

Kas tas Wallenrodų bibliotekos vedėjas? Gaila, str. autorius pavardės nepamini. Nežinomas ir pačios bibliotekos likimas. Pan Witold sutinka atsiraiyti rankoves ir (žinia, Karaliaučiu ir visam Prėgliaus upynui į Lenkų žemes “sugrįžus”) tarp griuvėsių ieškoti bibliotekos likučių. Ak, aciu už geras intencijas, bet...

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JANUARY 18, 1958

ir be lenkų “paramos” lietuviai savo žemėje susitvarkys!

Pan Witold lenkų teises į Karaliaučius ir visą gintaro pakrantę, be kita ko, remia ir tuo, kad ten 997 metais buvo nukankintas šv. Vaitiekus, kuris keliavo... “prūsų ir lietuvių krikštyti”. Mano Dieve, kas mūs “nekrikštijo”?! jau greit bus... 1000 metų! Ir tikrai, su dr. V. Kudirkos “Lietuvos tilto atsiminimais” tenka šaukti: “Išgrauš!”

“Nesušukuotos mintys” — šia antrašte radau seno pažįstamo (po 1939 m. tragedijos kurį metą gyveno Vilniuje, bėto, aštria plunksna, mūs prašytas, nekartą “užgavo” vaivada Bocianskį “Szpilki” skiltyse) minčių pluoštą. Kai kurios, manau, patiks ir “Naujienu” skaitytojams. Minčių autorius — St. Jerzy Lec — gyvena Lenkijoje ir, naudodamasis “atodregiu”, rašo:

“Iš mirusiųjų prisikelti te-

gali lavonai. Gyviesiems sunkiau”.

“Naudokitės ornitologų (paukščių stebėtojų) patyrimais. Kad rašytojai galėtų išskleisti sparnus, jie turi gauti laisvės naudotis plunksnomis”.

“Daugelis sprendžiamomis tautai valandomis mėgsta nosį krapštyti. Dažniausia jie kilę iš tų šeimų, kurios nosies krapštymo paprotį viešai smerkia”.

“Ir purvas kartais atrodo lyg gelmė”.

“Iš recenzijos: Poetas pasižymi kilniu minčių neturtu”.

“Kartą ir aš mačiau stebuklą. Tai buvo tada, kai apsejo be jokių stebuklų”.

“Vargas tiems, kurių vaivorykštė sudaryta tik iš dviejų — juodos ir baltos! — spalvų”.

“Vėžys, kai miršta, paraudonuoja. O, koks pavyzdžio vertas aukos subtilumas!”

J. Giećenas

Skaitykite Linksmą Mėnesinį Laikraštį VĖPLA

Karikatūros, šaržai, anekdotai, feljetonai ir įvairus humoras
Metinė prenumerata tik \$1.50.

Adresas: VĖPLA, 854—39th Avenue
Ville Lasalle, Montreal, Q. Canada

Prof. Vaclovo Biržiškos

SENUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA

Pirmajame tome yra 208 puslapiai, o antrajame 226 psl.
Abu tomai minkštuose viršeliuose parduodami už \$4.00,
o kietuose viršeliuose už \$6.00.

Abi knygas gausite, jei pinigus pasiųsite tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street

Chicago 8, Illinois

AMERIKOS ŽMONĖS PAGARSĖJE PRASTAIS DANTIMIS,

pasakė Benjaminas Franklinas dar prieš 170 metų. Yra kas nors blogai, jei 95% vaikų jau turi išpuvusius dantis. Apie dantų ligas ir kaip nuo jų apsisaugoti vaizdžiai ir išsamiai rašo Dr. Antanas Gustainis savo naujojo knygoje.

DANTYS, jų priežiūra, sveikata ir grožis

Geras popierius, kieti viršeliai. Knyga kainuoja \$4.00.

Siųskite čekį ar Money Orderį:

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill.

Chicagos Lietuvių Literatūros Draugija

atpigino šias knygas:

1. JUOZO ŠVAISTO PETRAS SIRVOKAS, buvo \$2.75, o dabar tikrai \$2.00
2. VINCAS KRĖVĖ MICKEVIČIUS, 188 psl., buvo \$2.00, o dabar tikrai \$1.00

Užsakymus siųskite šiuo adresu:

NAUJIENOS — 1739 So. Halsted Street
CHICAGO 8, ILLINOIS

VINCAS KRĖVĖ MICKEVIČIUS

visų laukta Chicagos Lietuvių Literatūros Draugijos leidžiama knyga, jau išspausdinta.

Knygoje yra mūsų žymiojo rašytojo biografija, jo kūrybos vertinimas, taip pat du dar niekur nespausdinti jo kūriniai. 188 psl. Kaina \$1.00. Platintojams duodama nuolaida. Kreiptis į

NAUJIENAS

1739 S. HALSTED STREET,
CHICAGO 8, ILLINOIS

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

SPAUDOS PABIROS

(Tarpšventiniai apdūjojimai)

Gyveni, žmogus, ir mokaisi. Jeigu pats nepajėgi ko nors teisingai suprasti, — kiti tave atveda į šviesos kelią. Sakysime, iki šio laiko nežinojau, kas yra segregacija išvirtusi į biaužiausio laipsnio rasizmą. Per kelis metus maudydam raudonųjų ir rudųjų nacių rasistiniame purvyne, tik dabar man akys atsivėrė. Ir už tai turiu būti dėkingas Dirvai. Nr. 49 (praėjusių metų) aiškiai parašyta: "Savo teisių gynimas nėra joks rasizmas".

Kai pradedant 1933 metais Rytprūsių nacistai ėmėsi visai niekinti ir į veidą daužyti bei stumdyti mūsų šviesųjį filosofą Vydūną Tilžėje, kai rasizmu degantieji naciai Lietuvos pasienyje, susikūrę lauzus, šokdavo neapykantos šokius lietuviams ir degindavo pačių pasigaminatas "žemaičių" iškamšas, grasindami taip pasielgsią su visais tada dar Laisvos Lietuvos žmonėmis; kai 1940 m. vidurvasarį okupavę Lietuvą raudonieji naciai ėmėsi niekinti visa, kas lietuviška, o pačius lietuvius mėtyti iš jų namų, plėsti jų turtą, 1941 m. birželio 13-15 d. gabenti dešimtis tūkstančių niekuo neprasikaltusių lietuvių į Sibirą, tada tokius veiksmus mes vadindavome kani-bališku rasizmu. Bet kai čia, šiame laisvės ir demokratijos krašte, pastebime vieną kitą panašaus pobūdžio reiškinių, tada mums sakoma: "Tai yra ne rasizmas, bet savo teisių gynimas!" Ir šitaip mums byloja ne kas kitas, tik patys lietuviai. — Ak, tu sviete-sviete-liau!

Kai kuriuose Amerikos štetuose važinėja autobusai. Užpakalinėse vietose sėdi, jeigu neliekti sėdimų vietų, važiuoja statū juodukai, o priekinės vietos pustutės, nes jos skirtos tik baltiesiems. Juodiesiems jos "tabū"! — uždraustos... 1957 metais Aukščiausias Amerikos Teismas išleido įstatymą priimti į baltiesiems vaikams skirtas mokyklas ir juodukus, o Arkanzaso gubernatorius (komunistų auklėtinis. Apie tai ir mūsų spaudoj buvo rašyta) Orval Faubus Little Rock mieste išstatė civilinę gvardiją, įsakydamas jai neįleisti juodukų į baltųjų mokyklas! Tik Prezidento pasiūsta kariuomenė atstatė tame mieste tvarką. Nes ten besivystą rasistiniai įvykiai galėjo išvirsti į pilietinį karą. O lietuviškas laikraštis "Dirva" tą Prezidento žygį apšaukė smarkavimu.

Dėl tokio Dirvos samprotavimo nusistebėjau Pabirose (Naujienu pr. m. nr. 250), siūlydamas to laikraščio redaktoriui "... artimiausiame jo redaguojamo laikraščio numery įsidėti bent nuotrauką iš Amerikos žurnalo LIFE nr. 15 pusl. 38-39 ir to paties žurnalo nr. 16 puslapio 47 dešinia-

me kampe esančią nuotrauką". Vieton to tremtinys B. Gaidžiūnas įsidėjo tūlo Ant. Ripskio rašinį: "Savo teisių gynimas nėra joks rasizmas", kuriame, beteisindamas segregacinį rasizmą, stengiasi užpilti karštu vandeniu akis Naujienuoms, drįsusioms atspausdinti tas Pabiras: "...Dirva nebruką, netempia ant savo kurpaliaus skaitytojo nuomonės ir nerašo tris kartus ilgesnių redakcijos pastabų, negu pats rašomas straipsnis. Atsiet, Dirva neprieivartauja minties, kaip paprastai daro Naujienuos".

Va, tai tau! Ir tikėk, jei nori šitokių sapaliojimų! Ne nuo šiandien rašau Naujienuoms, bet nė vieno mano rašinio minčių redakcija nėra išprieivartavusi ar pakeitusi. Dirvos redaktoriai ir jo bendradarbis Ant. Ripskis, matyt, geriau žino Naujienuoms skirtų rašinių "prieivartavimą", nes jie joms... nerašo. O kas liečia pasigyrimą: "Dirva... nerašo tris kartus ilgesnių redakcijos pastabų", tenka tik skaniai nusišypsoti: Naujienuose mano pareikštas nusistebėjimas Dirvos rasizmo teisinimu yra lygiai tris kartus trumpesnis už Dirvos pasiaiškinimą. Vat, kad nori: "kuo pats kvepia, tuo kitus tepa".

Vieton dėjusi tą pasiaiškinimą, Dirva verčiau būtų pasiūdėjusi patarimų atspausdinti aukščiau minėtas nuotraukas iš LIFE arba bent idėdama tų nuotraukų aprašymą. Reikalias būtų buvęs kiekvienam aiškus. Bet, paprastai, teisybė akis bado. Užuojauta Dirvai ir jos redaktoriui.

Prof. Kazys Pakštas yra teisingas, tvirtindamas, kad rusų komunistų svarbiausias išradimas yra Melagystė. Šiame išradime jie neturi konkurentų nei sau lygių. Kadaise kažkoks politrukas ar monarchas yra pasakęs: "Minia yra kvaila". Ši pasakymą pasigriebe, rusai išvystė jį iki negirdėto tobulumo. Ir jiems sekasi: ne tik patys rusai, bet ir kitų tautų minios savanoriškai lenda į tą kvailių Melagystės maišą. Pavy. ten viskas vykdoma savanoriškai: komunistai 1941 m. iš Lietuvos gyvuliniuose vagonuose tremia į Sibirą dešimtis tūkstančių lietuvių, o pasauliui skelbia, kad menamai lietuviai į Sibirą savanoriškai ir su didžiausiu džiaugsmu vyksta; rusai okupuoja Lietuvą ir įjungia ją į savo raudonąją imperiją, o pasauliui būbnija (ir šiandien!), kad lietuviai savanoriškai įsijungė į "broliškąją šeimą"; rusai, radę viskuo pertekusią Lietuvą, viską iš jos grobia ir gabena į "placiąją tėvynę", o patiems apipilėšiamiems lietu-

viams liepia šaukti: "Mes esame nuo rusų atsilikę 100 metų..."; rusai, prisigaudę vokiečių mokslininkų ir pasivogę Amerikos mokslininkų padarytus satelito planus, paleido "sputnikus", ir visam pasauliui klykia rusų mokslininkai tą visą padarę. Pasaulis (tos "kvailios" minios) tiki. Melagystė hipnotizuojausiai veikia. Net rimti Amerikos žmonės šiandien sneka, kad menamai reikia siųsti savo mokslininkus, pedagogus susipažinti su rusų mokykline sistema ir jų mokymo metodais. Ir užmiršta, kad Vakarų Europoje mokslo lygis buvo ir yra daug aukštesnis už rusiškąjį "rojaus" mokslą. Vakarai neturi pakankamai kapitalų ir ne-naudoja vergų sistemos mokslo atsiekimams realizuoti.

Nuostabiausias dalykas, kad ta išrastoji rusų Melagystė net gerai ją pažįstantiems kartais apdūmia akis. Kas nežino, kad ten religinė praktika yra tik vegetuojanti? Kam neaišku, kad valstybė ten jokios paramos bažnyčioms neteikia; kam neaišku, kad daugelis kunigų yra žuvę ir šiandien tebevargsta koncentracijos stovyklose Kazakstane, Vorkutoje ir kitose vietovėse. Kas geriau tą visą gali žinoti, kaip mes, lietuviai, ant savo nugaros iškentę tuos Melagystės kirčius? O tačiau (o, gailėstin-gasis Dangau!):

"PAREMKIME KLAIPEDOS KATALIKUS"... Veiklaus klebono kun. Liudo Pavilionio rūpesčiu pradėta statyti nauja didelė Marijos Taikos Karalienės bažnyčia. Gautas tam baldžio leidimas ir 1 ha. žemės sklypas miesto centre. Tai bus didinga Marijos šventovė, talpinanti 3,000 žmonių. Jos statyba kaštuos per 3,5 ml. rublių. (Pabraukta mano.)

Tai nėra tik projektas, tik planai! Ne! Jie jau vykdomi — iki šių (1957) metų birželio mėnesio pabaigos jau buvo išmūryti pamatai, išleidžiant 270,000 rub., kurių 75% sudėjo Klaipėdos parapijos katalikai, o 25% kun. Rašymas surinko kitose Lietuvos bažnyčiose. Birželio 30 d. buvo didingas bažnyčios pamatų pašventinimas. Tokios katalikų manifestacijos Klaipėda niekad nebuvo mačiusi. Žmonių susirinko per 25,000 minia, užtvindydama aikštę ir aplinkinės gatvės. Bet apeigą visi galėjo sekti, nes buvo taisyti garsiakalbiai. Kertinio akmens pašventinimo apeigą atliko J. E. vysk. Petras Maželis... Apstulbau. Taip galėjo parašyti raudonųjų davatų katekizmai Vilnis ar Laisvė (esu tikras, kad anie tą propagandinį rašinį jau perspausdino), bet ne! Mielas Skaitytojau, tas rašinys buvo atspausdintas 1957 m. gruodžio mėn. 18 d. Amerikos katalikų dienraštyje Draugas. Ir kas po tokio paskelbimo begali dristi tvirtinti, kad Lietuvoje Bažnyčia persekiojama?

Lietuanistinės Mokyklos tėvų

komiteto pirmininkas tol nedavė ramybės, kol, nebesikėsdamas, sutikau būti tos mokyklos vaikų parengime Kalėdų seniu. Susigalvojau: tas kalėdinis senis savo briedžiais pasivaikus visada atvyksta iš šiaurės ašigalio. O kodėl būtinai iš ten? Papasakosiu lietuviams vaikučiams, jog atvykau iš ten, kur šiandien tos Kristaus gimimo šventės neleidžiama švesti, kur ta šventė tešvenčiama slapta ir kur vaikučiai tegali gauti labai mažai ir visai paprastų dovanėlių, nes rusai visa, kas geresnio išsiveža sau. Taip ir dariau, bet visą laiką mintyse maišėsi anas Draugo straipsnis ir įkyriai išmėtinėjo: "Meluojai vaikams. Lietuvoje nedraudžiama melstis; ten valdžia duoda leidimus 3,5 milijonų rublių vertės bažnyčioms statyti; ten valdžia skiria pakankamai žemės tos bažnyčios pastatams; ten žmonės laisvai renkasi į bažnyčios pamatų pašventinimo iškilmes, kuriose įrengiami garsiakalbiai, kad dešimttūkstantinės maldininkų minios galėtų tas iškilmes sekti. Ak, aš melavau vaikams! O evangelijoje pasakyta: "kas papiktina nors vieną mažytį, tas vertas amžinos mirties". Ak, vargas man... Šias slegiančias mintis nešiojau kelias dienas. Bet, va, to paties dienraščio nr. 299 nežymioje vietoje skaitau:

"1. Lietuvoje Bažnyčia neturi jokių teisių nei nuosavybės. Visi pinigai, siunčiami bažnyčioms yra paimami komunistų valdžios ir nuo jos malonės priklauso, ar ta bažnyčia ką gaus ar ne.

2. Jokios liturginės knygos į Lietuvą komunistų valdžios neleidžiamos: siunčiamos arba grįžta arba žūva.

"3. Į Balfo pirmininko pasiteiravimą buvo gautas atsakymas, kad surinkus reikmenis iš uždarytų bažnyčių, liturginių rūbų ir indų esą gana didelės atsargos... (pasirašė) Vysk. V. Brizgys".

Šito pranešimo, esu tikras, lietuviški komunistiniai laikraščiai neperspausdina. Bet Melagystės apjakintų kilniaširdžių katalikų rankomis pasėta komunistinė propaganda savo vaisius Amerikos lietuvių tarpe paliks.

1957 m. birželio mėn. Star Powers žurnalo leidėjas apgailėstavo, kad šiame moderniškaime "push button" amžiuje žmogus nebesidomi poezija, svajonėmis. Dėl poetų ir poezijos skaitytojų trūkumo žurnalas "American Poetry", kuris gimė 1919 metais, turįs būti laidojamas net be apraudotojų.

O mūsųose ar kitaip? Visi, kas tik turi kokių ryšių su knygų rašymu bei jų leidimu skundžiasi: knygos neperkamamos, susidomėjimas grožine literatūra kasdien mažėja, grįžtame į geležies amžių (radijo, televizijos, auto mašinų). Taip yra ir vargu ar pa-

(Tęsinys 12-me psl.)

MŪSŲ MOKYKLA

ILLINOJAUS LIETUVIŲ MOKYTOJŲ SĄJUNGOS PEDAGOGINIS SKYRIUS
Redaguoja Klevas Girvilas, Christiana Lodge, Edwardsburg, Mich.
NR. 60 CHICAGO, ILLINOIS 1958.1.18

Biržiškizmas

Vėl ateina Vasario 16-ji, kuri yra lietuvių tautos laimėjimų šventė, bet jau ir virstanti tautinės lietuvių sąžinės priekaištu. Imant tik 10 metų atgal, buvo juntama tikra lietuviškos dvasios gyvybė, buvo jantamas jos augimas ir stiprėjimas. Tremtinių organizacijų susirinkimai buvo lyg staigių potvynių išsiveržimai. Vasario 16-tosios minėjimai skambėjo visuotinio sukilimo gaidomis. Dabar jie darosi tylūs, ramūs, gedulingi, nes ir lietuvių dvasia darosi tyli, rami, gedulinga. Taip retai tremtinys į lietuvišką susirinkimą tenūgina, ir jam nelengva nusitarti, ar eiti į Vasario 16-os minėjimą, ar ne.

Vasario 16-jai artėjant, vienas lietuvis tremtinys gauna laišką iš prof. Mykolo Biržiškos. Jame toks sakinytis: „Kai reikės Lietuvon grįžti, sunku bus Patį ir iškrapštyti“. Tas sakinytis sako, kad Biržiškai grįžimas Lietuvon nesvarstomas dalykas; kai tik ten atsiranda laisvė, ir grįžtame. Kad ir tolimiausiam kampe būtų, kaip Los Angeles, tuoj kytame važiuoti, ūkio reikalus pavedę nuosavybės agentui.

Tai Biržiška, tai biržiškizmas. Lietuvniui buvo duotas svetimos kultūros auklėjimas, svetimų mokyklų mokslas, bet neliko jis puikioje Varšuvoje, nei aukso pilname Urale, o atvažiavo į Vilnių, Lietuvos valstybės dar nesant, ir stoja į darbą, stoja į kovą. Jį užpuldinėja, persekioja, jį deda į kalėjimą, ištremia, bet jis niekur nesustoja, niekur nusileidžia, o tvirtai varosi į priekį. Jis pirmuosiuose švietimo būreliuose, pirmojoje gimnazijoje, prie pirmųjų vadovėlių; jis pirmajame aukštajame moksle, prie pirmųjų mokslo veikalių. Jis pasirašo Nepriklausomybės Akta, jis pirmajame kabinete, pirmasis švietimo ministras; jis pirmosiose tarptautinėse bylose, jis visą laiką pirmosiose kultūrinio fronto eilėse, žengia iškėlęs trispalvę. Jis paėmė ją būdamas keliolikos metų jaunuolis ir tebelaiiko, į šimtmečio pabaigą artėdamas. Mes tai žinome, suprantame ir jūntame to kūrybinio darbo jėgą, nes tai jau yra pasaulėžiūra, doktrina; tai yra jau biržiškizmas (kaip yra buvęs tobianizmas). Biržiškizmas yra patriotizmas, išaugęs iš nepaprastai gilaus intelekto. Tai yra platus idėjingumas, kuriam asmuo atiduoda visą savo gyvenimą. Tai yra srovė, kryptis, kurios laikosi idėjiniai protai. Juk su Biržiška ėjo jo broliai, jo žmona ir

draugai: Šalkauskis, Tumas, Jablonskis, kun. Jokubauskas, Šikšnys ir daug kitų. Biržiškizmui priklausys ir kiekvienas lietuvis, kuriam tautinis susipratimas dar nėra užgniauztas, kuris dar turi intelektualinio idėjingumo. Nebūtų buvę Biržiškos, Krupavičiaus, Yčo, Tumo, Slezevičiaus, Klimo, nebūtų buvę kito tokio būrelio, — nebūtų buvę nė Lietuvos, o tik Lenkijos provincija.

Biržiškizmas nėra miręs. Tos krypties šalininkų ir darbininkų yra senų ir jaunų. Jie turi organizacijas, jie suruošia minėjimus, sąskrydžius, kongresus; jie daro protestus, memorandumus, reikalavimus; jie įkuria laikraščius, išleidžia leidinius, parašo knygas; jie tvirtai tebežygiuoja pagal šimtmetines lietuvių gaires. Ir jie trauks į Lietuvą, kai tik laisvė bus ten sugrįžusi.

Deja, šimtą tūkstantinę lietuvių kolonijose biržiškizmas yra nusilpęs. Triviali kasdienybė troškina lietuvių dvasią. Nors Amerikos visuomenė tautiškumą toleruoja, — valstybių gubernatoriai skelbia tautines lietuvių šventes, Jungtinių Amerikos Valstybių Kongresas meldžiasi už Lietuvą, prezidentas sveikina tautinius lietuvių suvažiavimus, bet didelis nuosimtis pačių lietuvių yra nuo tų idėjų atitolę. Kiti vėl įsivare į ginčus, praradę toleranciją, užsispyrę, negali rasti kelio į vieningą tautinį darbą. Tai yra likiminės tremties gyvenimo ligos, ir reikia nepaprastos savitvarkos, reikia biržiškizmo įtakos, norint tų ligų išvengti.

„Kai reikės grįžti Lietuvon...“ prabilsta lietuvių tautos patriarchas, ir lietuvis jam atsako: „Nesirūpink, Tėve. Kai ateis Lietuvai laisvė, aš būsiu pirmosiose grįžtančiųjų eilėse. Kas mane čia riša? Gatvė, namelis, automobilis? Ne. Tie dalykai neriša. Augą vaikai, nutrūksta nuo tėvų dvasios, — čia yra skaudi vieta, bet Amerikoje labai dažnai tėvų ir vaikų keliai išsiskiria. Kiek bus kraujo balso likę, jis ir už tūkstančių mylių saviški pasieks; keliavimas dabar lengvas ir greitas. Biržiška! Tėve Garbingasis! Tik tegul atgauna Lietuva laisvę, o daug Tavo vaikų mokinių pakils keliauti, savo auklėtojo dvasios vedami“.

Lietuva yra lietuviams tėvų žemė. Dėl jos kyla idėjingumas, vardan jos siekiama vienybės, daroma aukos, ir dėl Lietuvos tautinė lietuvių dvasia išlaiko savo galią.

K. G.

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 18, 1958

Lietuviškos mokyklos metraštis

A. L. Mokytojų s-gos Centro Valdyba yra nutarusi surinkti medžiagą ir išleisti metraštį, kuris apims nuo 1945 m. tremties švietimo laikotarpį iki dabar. Redakcinė komisija bus sudaryta iš Europos, Kanados ir Amerikos atstovų.

Metraščio viena dalis bus skirta švietimo laikotarpiui Vakarų Europoje iki masinės emigracijos, o kita dalis — dabar veikiančioms lituanistikos mokykloms visame laisvajame pasaulyje. Metraštis kalbės ateities istorikui apie tų mokyklų įnašą tremtinių jauniosios kartos švietimui ir lietuvių išlaikymui.

Mokytojų s-gos Centro valdyba kreipiasi į visus mokytojus, kūrėjus minėtas mokyklas, jose dirbusius ir dabar dirbančius, prašydama siųsti metraščiui medžiagą ir charakteringas nuotraukas. Apie dabar veikiančias mokyklas Vokietijoje, lituanistikos mokyklas Australijoje ir visame Amerikos žemyne pageidaujama, kad siunčiamoje medžiagoje tarp kitų dalykų būtų paliesti ir šie klausimai: 1. Mokyklos vieta ir adresas. 2. Pradžios ar aukštesnioji. 3. Šeštadieninė ar kasdieninė. 4. Dėstomieji dalykai. 5. Mokyklos personalas. 6. Mokinių skaičius: dabar ir perėjusių mokyklą. 7. Ryškesnieji mokyklos momentai ir nuotraukos. Metraščiui medžiagą prašoma siųsti (laikas dar nenustatytas) šiuo adresu: B. Beleškienė, 6921 So. Claremont Ave., Chicago 36, Illinois.

A. L. M. S-gos Centro Valdyba

REDAKCIJOS PRIERAŠAS

Lietuvių švietimo tremtyje aprašymui „Metraščio“ pavadinimas nebūtų tikslu. Viena, tai per daug bendras terminas. Antra, — tas terminas per daug vartojamas ir daro painiavos. Pakaktų paprasto objekcinio pavadinimo, pvz. — „Švietimo darbas tremtyje“ „Lietuvių mokykla po 1945-ųjų metų“ ar panašiai.

SVEIKINIMAS

Naujųjų Metų proga sveikiname visus mokytojus ir linkime jėgų sėjantiems gimtojo krašto ir kalbos meilę mūsų atžalyne, kuriantiems kultūrinės vertybės ir dvasia nepalūžiantiems neįprastose gyvenimo sąlygose, bet patvariai siekiantiems aušros Tėvynei.

A. L. Mokytojų S-gos C. Valdyba

F & M RADIO & TELEVISION SERVICE
Authorized DELCO & MOTOROLA DEALER
Car radio repaired while you wait.
3159 S. Wallace St. CALUMET 5-9833
PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

• Parduodu, Pritaikau • ir Įdedu Naujus

moderniškus aliuminijaus langus, duris ir vasarinius tinklius. Apdraudžiu namus, automobilius, langus, baldus ir kitus dalykus nuo ugnies, vagies ir kitokių nelaimių.

Kreipkitės, mielų noru
Jums patarnausiu.

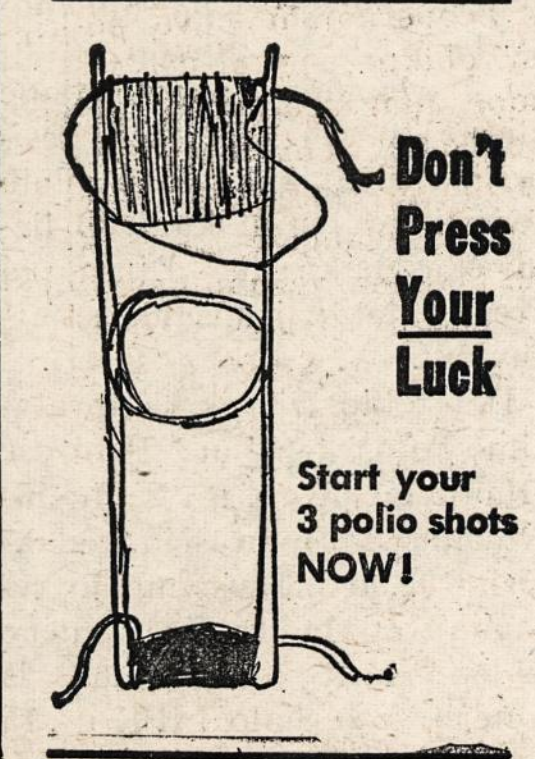
JUOZAS SPAITIS
3261 So. Halsted St.
Victory 2-6469

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

GRADINSKAS
Radijai, Fonografai, TV, HI FI
PIGIAU • GERIAU
parduodam sutaisom
PRIMAM SENUS
DUODAM IŠSIMOKETINAI.
Garantija raštu užbaigus taisymą.
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRONTIER 6-1998
Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

A. TVERAS
Laikrodžiai ir Brangenybės
Pardavimas ir Taisymas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: REpublic 7-1941

STANKUS
Construction Co.
Atlieka statybos planavimo darbus gyvenamųjų ir prekybos pastatų.
Jūsų pasirinkimui turime virš 300 standartinių projektų.
Ofiso ir namų telefonas:
PROspect 8-2013
7403 So. Western Ave.
CHICAGO 36, ILL.

MOKSLO ŽINIOS

Negyvo žmogaus kraujas atgaivino vaiką

Roslyn, N.Y. St. Francis ligoninėje buvo padaryta sensacinga operacija, sulopant 6 metų vaikui širdies aortą gabalu arterijos, paimtos iš mirusio 33 metų amžiaus žmogaus ir per kelis mėnesius laikytos šaldytuve, kol daktarai apsisprendė tokią operaciją rizikuoti.

Vaikas, David Fleming, Jr., buvo apsigimęs su tokia aorta, kurios viena sienelė buvo per plona ir pumpuojant į širdį kraują išsipūsdavo nelyginant dviračio guma oro pripūtus, kai vienoje vietoje sienelė yra plonesnė. Operacija truko 5½ valandos ir jai buvo suvartota 14 kvortų kraujo, gauto iš donorų, kad vaiko gyvybė būtų palaikyta jo širdį iškėlus operacijai. Be to vaikas prieš operuojant buvo padėtas į šaldytuvą, kad jo kūno temperatūra nukristų 10 laips. žemiau.

Operacija laikoma pavykusi ir daktarai tiki, kad vaikas gali užaugti ir gyventi normaliai.

SENSACINGOS OPERACIJOS

Prieš uždariant širdies langelį kelias valandas gulėjo leduose

Twin Falls, Idaho. — Harry Brunson, 40 m., turėjęs neišvengiamai mirti dėl jo širdies svarbiausioje arterijoje (aortoje) "atsidariusio langelio", šiandien yra gyvas, sveikas ir grįžo į senąją tarnybą.

Daktarai Colorado General Hospital jį keliom valandoms įmerkė į ledinio vandens tanką ir kai kraujo spaudimas praėjo ir širdies mušimas žymiai sulėtėjo, padarė 6½ val. trukusią operaciją, "uždarydami langą" jo aortoje, ir 12 dienų po operacijos Mr. Brunson parsikrodo atgal į Twin Falls ir pradėjo eiti senąsias pareigas, kaip viešbučio menadžeris.

Roslyn, L. I. — Papildomomis žiniomis, David Fleming, 6 metų vaikas, kuriam daktarai pakeitė jo sugedusią širdies aortą mirusio žmogaus aortos lopu, jau yra žymiai pagerėjęs, kraujas jo kūne cirkuliuoja normaliai ir vaikas jau rengiasi "važiuoti namo". Jo operacija irgi truko daugiau, kaip 5 valandas, ir jo širdis beoperuojant buvo sustojusi plakti per pustrėčios valandos. Jam širdis visą operacijos laiką buvo daktarų masažuojama ir suvartota donorų kraujo daugiau kaip 14 kvortų jo kūne kraujo apytakai palaikyti. Daktarai sako, kad šiandien yra 90% už tai, kad vaikas pagis.

— Na, Karoliuk, ar mėgsti eiti į mokyklą?

— Eiti, nueiti ir grįžti aš mėgstu, bet tame tarpe — ne.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 18, 1958

— Pupyte, ką tu čia veiki visą pusdienį? — klausia jaunavedis.

— Kukyti, matai, bandutes piaustau!

— Bet, pupyte, kepei bandutes pusę dienos!

— Ak, kukyti, aš turėsiu ir antrą pusę dienos piaustyti. Mat, rytoj žadu virti krumplienę. Skaityk čia! — ir ji paduoda vyreliui "Naujoji Virėja" knygą, kur parašyta: "Supiaustyti visą dieną padžiūvusias bandutes".

— Panele Elze, aš vis labiau įsitikinu, kad daugumas žmonių savo kvailumą yra paveldėję iš savo tėvų, — filosofuoja jaunas vyras.

— Tamsta neturėtum, ir tai yra negražu taip apie savo tėvus kalbėti, — atsakė Elzė.

DIDELIS IŠPARDAVIMAS

PARDUODAM SU DIDELEMIS
NUOLAIMOMIS ŽIEMINIUS
DRABUŽIUS VYRAMS,
MOTERIMS IR VAIKAMS.
SUTAUPYSITE

nuo **25%** ligi **35%**

Kviečiame atsilankyti. Esame tikri, kad būsite patenkinti mūsų kainomis ir patarnavimu.

JOSEPH'S DRY GOODS STORE

3218 So. Halsted Street

lowest price ever

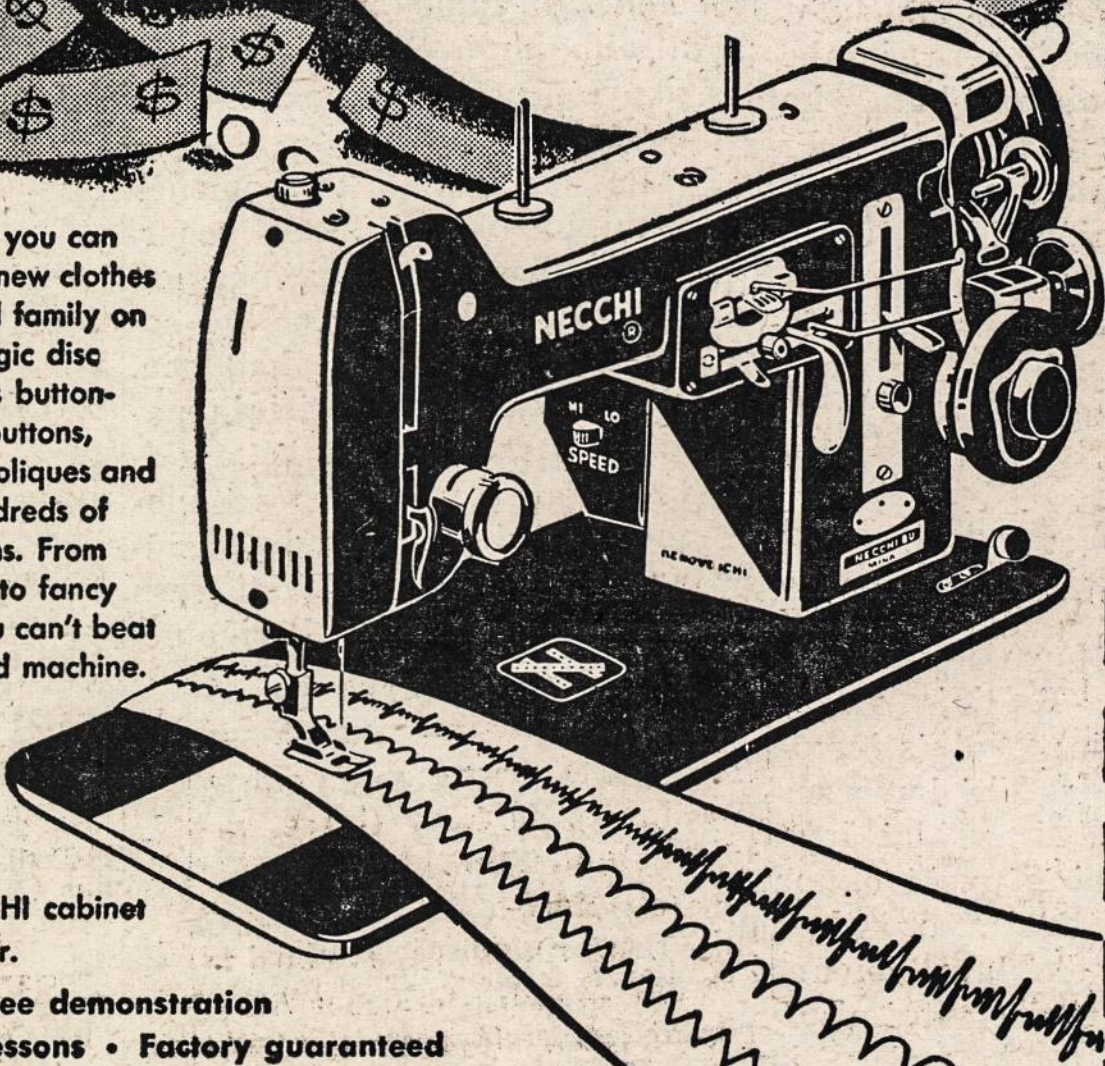
Save

\$100.00

for one week only
you can buy this

NECCHI
AUTOMATIC

for only **\$189.95**

IMAGINE! Now you can make beautiful new clothes for yourself and family on this modern magic disc machine. Makes button-holes, sews on buttons, monograms, appliques and embroiders hundreds of beautiful designs. From straight sewing to fancy embroidery, you can't beat this most-wanted machine.

There's a NECCHI cabinet to suit any decor.

Come in for free demonstration
Free Sewing Lessons • Factory guaranteed

**EASY
TERMS**

Pritikin Furniture Co.

1000 W. Roosevelt Rd.

MONroe 6-1075

Stasio Raštikio atsiminimai

Rašo J. Čigas

Ne taip seniai pasirodė knyguose būv. Lietuvos kariuomenės vado d. generolo Stasio Raštikio atsiminimų antras tomas, taipgi pavadintas "Kovose dėl Lietuvos". Tai didelė knyga, su nuotraukomis apie 700 pusl. Kaina nepažymėta.

Jau dėl pirmo tomo buvo priekaištų autoriui, kad turinys neatitinka pavadinimui. Dabar autorius paaiškino, kad tokį jo knygos pavadinimą pasirinko leidėjas dėl patogumo. Antrame tome dar mažiau matyti kovų dėl Lietuvos. Čia daugiau aprašyta vienos šeimos tragedija, liūdni pergyvenimai ir šis tas iš veiklos. Tokių išskirtųjų, išvežtųjų ir išžudytųjų lietuvių šeimų yra dešimčiai tūkstančių.

Pradžioje St. Raštikis aprašo paskutines laisvos Lietuvos valandas ir vyriausybės posėdį prezidentūroje. Už pasipriešinimą buvo prezidentas, ministrai generolas Musteikis (taut.), Jokantas (kr. dem.) ir seimo pirmininkas Šakenis (taut.). Nesipriešinti pasisakė ministrai Merkys (taut.), Bižauskas (kr. dem.), Audėnas (liaud.), Masiliūnas, Tamošaitis (liaud.) ir kariuomenės vadas gener. Vitkauskas, motyvuodami, kad iki ultimatumo termino liko 2 valandos, Maskvos akcija daroma su Berlyno palaiminimu, kitų valstybių, kurios galėtų efektyviai padėti, nėra ir, be to, pasipriešinimas būtų katastrofiškas mūsų tautai. Prezidento paklaustas gen. Raštikis taipgi pareiškė, kad krašto viduje yra stiprios rusų karo bazės, liko labai mažai laiko, ginimo neįmanoma organizuoti ir ginkluotai negalima priešintis.

Apie 15 val. buvo gauta žinia, kad iš Gaižūnų poligono artėja į Kauną rusų tankai. Greit jie buvo Kaune. Pavakary St. Raštikis vaizduoja Kauną taip: "Gatvės buvo pilnos žmonių. Visi buvo susirūpinę, tik žydų veidai šypsojosi. Žydaitės puošė okupantų tankus gėlėmis, o žydų jaunuoliai šaukė "ura!" Vienur kitur jau traukė gatvėmis žydų būriai su raudonomis vėliavomis ir transparantais. Buvo tik rusiški šūkiai: — Da zdravstvujet krasnaja armija, naši osvoboditeli, vožd narodov, tovarišč Stalin. — Daug žydų vaikščiojo pasipuošę raudonais kaspinais ir skambėjo rusiška daina". (32 pusl. Visos ištraukos kiek sutrumpintos.)

St. Raštikis su nemažu kartumu prikiša prezidentui, mriui pirmininkui, krašto apsaugos ministeriui ir tautininkams, kad "su tokiu dideliu triukšmu buvau pašalintas iš kariuomenės vado vietos ir paleistas į atsargą". Tuo tarpu mūsų spaudoje pasirodžiusiu kompetentingo asmens atsiliepimu, St. Raštikis išėjo iš

kariuomenės savo noru pagal paduotą prašymą. Priežastys buvusios tokios: 1) St. Raštikis norėjęs, kad prezidentas per savo prakalbą pabrėžtų, kad jo santykiai su kariuomenės vadu geri ir jų pažiūros sutinka; 2) permažas atlyginimas kariuomenės vadui, jis nieko nesutaupęs. Tačiau alga kariams ir kariuomenės vadui buvo paskirta įstatymu ir, atrodo, pagal Lietuvos įsteklius buvo pakankama. Iš savo algos St. Raštikis kas mėnuo duodavęs tėvams apie 300 litų — vidutinio valdininko atlyginimas; 3) St. Raštikiui nedavė pasirinkto kr. aps. ministerijos sklypo A. Panemunėj prie Nemiuno. Turbūt yra žinoma, kad krašto apsaugos ministerija sklypų negalėjo dalinti. Tai būtų priešinga veikiantiems įstatymams, užprotestuotų valstybės kontrolė ir įsimaistytų teismo organai. Nusipelnčius karius žeme ar sklypais aprūpindavo žemės ūkio ministerija, ten jis ir turėjo kreiptis; 4) St. Raštikio nevykęs politinis straipsnis žurnale "Kardas". Ten buvo paskelbta lyg ir ministerio pirmininko deklaracija ir nurodoma, kas ir ką turi daryti. Žurnalo Nr. buvo su laikytas. Padavus prašymą paleisti iš kariuomenės, St. Raštikiui buvo duota keleta mėnesių apmokamų atostogų atšaldinimui. St. Raštikis užsispyrė, prašymo neatsiėmė ir buvo palikuosutas.

Po kurio laiko kariuomenės vadu buvo pasirinktas gener. Vitkauskas. Pasirinkimas nevykęs ir nelaimingas. Nuo seniau buvo žinoma, kad gen. Vitkauskas buvo kairiųjų pažiūrų. Dalinai buvo ir tam tikros dalies visuomenės nuomonė, kad ir kairesnių pažiūrų karininkas gali būti geru lietuviu ir tinkamu kariuomenės vadu.

(Tęsinys 9-tam psl.)

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGŲ
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. ir nuo 7 iki 9 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 10 iki 1 val.
Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telefonai: PROspect 8-3229
Rezid. telefonai: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tik antradieniais ir penktadieniais.
Treč. ir sekm. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

WALbrook 5-9106 — RANDolph 6-1190

DR. JONAS G. BYLA

nervų-smegenų ligos, chirurgija
104 SO. MICHIGAN AVE.
Kambarys 615
Konsultacija tik susitarus

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 14 ir 7-9, Antradienį nuo 1-5, Treč. ir Šeštadienį tik susitarus.

Ofiso telefonai: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų.
Treč. ir Šeštadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIŽIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų
kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p.
Treč. ir Šeštadienį uždaryta.

OLympic 6-4195

DR. A. J. GUSSEN

DANTŲ GYDYTOJAS
4945 W. 14th St., Cicero, Illinois
Val.: nuo 10 ryto iki 4 val. po pietų
ir nuo 6 iki 8 valandos vakaro.
Šeštadieniais nuo 10 iki 2 val.
Treč. ir Šeštadienį pagal susitarimą.

DR. A. JENKINS

PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvis Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2-4 po pietų
ir 7:30-9 vakaro.
Treč. ir Šeštadienį uždaryta.
Ofiso telefonai: PROspect 6-3838
Rezid. telefonai: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
AIR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą,
išskyrus treč. ir Šeštadienį.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLympic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th CT., CICERO
Kasdien 10-12 ir 4-7 val.
Treč. ir Šeštadienį tik 10-12 val.

Telef.: Ofiso ir buto OLympic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Treč. ir Šeštadienį uždaryta.
Šeštadieniais 12-4 val.
Butas: 1634 So. 49th Ave., Cicero, Ill.

Ofiso telefonai: LAFayette 3-3210
Jei neatsiliepiu, šaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-2:30
Daily afternoons
Val.: kasdien po pietų nuo 12-3.
6-9. Treč. ir Šeštadienį tik susitarus.

Rezidencijos: PROspect 6-4732

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
(71-oji ir Campbell Ave.)
Ofiso tel.: HE 4-1202 arba RE 7-9700
Valandos: pirmad., antradienį, ketvirtadienį, penktadienį, nuo 5:00 v. v. iki 8:00 v. v.
Šeštadieniais nuo 2-4 val. popiet.
Treč. ir Šeštadienį uždaryta.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700

Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir
nuo 4-8 val. po pietų. Šeštadienį nuo 9-11
val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų.
Treč. ir Šeštadienį uždaryta.

Dr. Julia Monstavičius

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
10748 SO. MICHIGAN AVE.
Tel.: PU 5-6766
Naktį skambinti rezidencijon.
1653 W. 103rd St., Beverly Hills
Tel.: BEverly 8-3946

Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po
pietų kasdien, išskyrus treč. ir Šeštadienį.
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. po pietų.

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(įėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p.
7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12.
Treč. ir Šeštadienį uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2-4 ir 6-8.
Ser., Subat. ir Nedėl. tik susitarus.
Ofiso telefonai: YARds 7-4787
Namu telefonai: PROspect 6-1930
Jei neatsiliepiu viršutiniai telefonai,
šaukite Midway 3-0001

8 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, JANUARY 18, 1958

Telef. ofiso: CLIFFside 4-2896
Rezid.: LAFayette 3-1172

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų
Šešt. 2-6 val. popiet. išskyrus šeštadienį.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas 5100 SO. WESTERN AVE.
Tel.: PROspect 8-1223 arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro,
antradienį, treč. ir penktadienį 6-9 v. v.
šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Kampas 71 ir Campbell Ave.
Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Valandos: pirmad. ir ketv. nuo 5 iki
9 val. vak., antradienį ir penktadienį nuo 1
iki 5 val. popiet. šeštadienį nuo 2 iki 4
val. popiet. treč. ir Šeštadienį uždaryta.

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400

Dr. Ona Vaskevičius

(VASKEVICIUTE)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1-3 popiet ir nuo
6-8 val. vakaro; šeštadienį 1-4 popiet.
Treč. ir Šeštadienį ir kitu laiku tik susitarus.

C. Z. VEZEL'IS

DANTŲ GYDYTOJAS

4645 S. ASHLAND AVE. YA 7-2246
Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo
6 iki 8. Treč. ir Šeštadienį uždaryta.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0742

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val.
Šeštadieniais 2-4 val. po pietų.
Sėkmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDES-PROTEZISTAS
Aparatai-Protezai, Med. Benda-
dažai, Speciali pagalba Kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.

4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius,
keičia stiklus ir rėmus.
VAL.: 10 ryto iki 8 vak. (treč. ir Šeštadienį
uždaryta), šeštadienį 10 ryto iki 3 p. p.

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas

Tel.: YARds 7-1829

Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.
Treč. ir Šeštadienį 10-12.
Šeštadieniais 10-2 val. po pietų.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Isvyko atostogų į Phoenix, Ari-
zona. Grįš atgal į Chicago 1958
m. vasario (Feb.) 3 dieną.

4654 SO. ASHLAND AVENUE

DR. S. VAITUSH, Opt.

Palengvins akių įtempimą, kuris
esti priežastimi galvos skaudėjimo,
svaigimo arba aptemimo, nervuotumo,
skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau
trumparegystę ir toliaregystę. Priren-
giu teisingai akinius. Visuose atsitiki-
muose egzaminavimai daroma su elek-
tra, parodancia mažiausią klaidas.
Speciali atyda kreipiamas mokymklos
vaikus.

VALANDOS:

Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro.
Šeštadieniais iki 4 val. vakaro.
Treč. ir Šeštadienį uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YARds 7-1373

(Tęsinys iš 8-to psl.)

nės vadu. Žinoma, ne komunistas ar komunistuojantis. St. Raštikis buvo laikomas krikščionių demokratų žmogumi. Jis bičiuliavo su jų žmonėmis ir kunigais, laikė prakalbas jų organizacijose, iš ryto ir vakarais eidavo į bažnyčią ir jis pats sako, kad jį vadindavo davatkišku. Niekas tuomet nemanė, kad gen. Vitkauskas jau buvo komunistų partijos kandidatas.

Savo laiku ir pulk. K. Škirpa tikėjosi susilaukti pagalbos iš tuometinio pulk. Vitkausko. 1926 m. gruodžio 16 d. perversmo metu pulk. Škirpa su savo žinioje turinčiais kariuomenės daliniais aktyviai nepasipriešino, bėgo į Mariampolę ir manė su 9 pėst. pulku ir jo vadu pulk. Vitkausku žygiuoti į Kauną ir atstatyti buvusią padėtį. Bet pakėly Garliavoj pulk. Škirpa buvo sulaukęs ir atvėręs į Kauną. Po perversmo pulk. Škirpa išėjo į atsargą, o pulk. Vitkauskas paskirtas į kariuomenės inspekciją.

Trumpai prieš bolševikų priešakinių jėgų įžygiavimą į Kauną, prezidentas su šeima ir kai kuriais artimaisiais pabėgo į Vokietiją. St. Raštikis apsisprendė nebėgti iš Lietuvos. Paskiau suprato, kad tai buvo klaida. "Likęs Lietuvoj aš savo tautai vistiek negalėjau nieko gero padaryti. Jei tada būčiau pabėgęs, bent man šeima, visi vaikai, būtų buvę dabar kartu su mumis. Matyt jau tokia buvo Dievo valia".

St. Raštikis ilgai ir gana nuobodžiai aiškinasi dėl A. Smetonos atsiminimų, kodėl nebuvo pasipriešinta. Tarp kitko jis rašo:

"Mažiukė ir politiškai ne tik izoliuota, bet ir kito politinio priešo apsupta, Lietuva viena negalėjo kariauti su milžiniška Tarybų Sąjunga. Tai būtų buvusi visos mūsų tautos savižudybė. Kalbėjime ne apie karą tikra to žodžio prasme, bet apie efektyvų ginkluotą pasipriešinimą".

Paskirtas krašto apsaugos ministerijos likvidacijos komisijos pirmininko padėjėju, St. Raštikis dirbdavo Vilniuje ir Kaune. Būdamas Vilniuje jis "kiekvieną proga, kada tik turėdavau šiek tiek laisvesnio laiko, nueidavau į Aušros Vartų koplyčią ir tikrai nuoširdžiai melddavau".

Paleistas iš tarnybos ir palikęs be darbo, St. Raštikis buvo NKVDistų nuolat sekamas. Repatrijuotis jam nepasisekė. Manė jau bėgti, bet vokiečiai pranešė, kad dėl naujų rusų suvaržymų jie galėtų jį tik vieną, be šeimos, išgabenti.

122 ir 123 pusl. Raštikis rašo:

"Niekad nesu buvęs prietaringas ir netikiu į pranašiskus sapnus. Šiuo atžvilgiu esu visai skirtingas nuo savo žmonos, kuri dažnai sapnuoja įvairius reikšmingus sapnus,

apie juos galvoja ir iš jų daro pranašiskas išvadas".

Toliau St. Raštikis vaizduoja savo reikšmingą sapną, kad prie Dukšto bažnyčios pasidarė kraujo upė, jis ėjo lieptu per tą upę, įkrito, o iš bažnyčios pasirodė šviesa ir ištiesta balta milžiniška ranka ištraukė jį iš šventorių ir jis buvo išgelbėtas. "Man atrodė, kad tai buvo kažkas nesuprantamas, simboliškas ir pranašiskas ženklas. Jis mane veikė ir stiprino". Taigi pradžioje St. Raštikis aiškina, kad jis netiki į pranašiskus sapnus, o išvadoj jau tiki.

Pažįstamų įspėtas, kad jam gresia didelis pavojus, St. Raštikis apsisprendė be šeimos bėgti į Vokietiją. Bičiulių ir kitų padedamas po ilgesnio slapstymosi su dideliu pavojumi pereina sieną. Išėjo iš namų vasario 13 d., o perėjo sieną "kovo 19 d., t.y. šv. Jozapo šventės naktį".

Berlyne apsistojo vienuolių bendraboje.

K. Škirpa Berlyne buvo sukūręs slaptą organizaciją — Lietuvos aktyvistų frontą. Pats K. Škirpa buvo liaudininkas, bet jo aktyvistų štabe dominavo voldemarininkai, kai kurie iš jų savo laiku jau buvo susikompromitavę. Sukurtoji organizacija K. Škirpa vadovavosi vado principu. St. Raštikiui tai nepatiko — nedemokratiška.

Besirengdamas skristi iš Berlyno į vokiečių užimtąjį Kauną, St. Raštikis vėl sapnuoja: "Berlyne buvau labai pamaldus. Vieną vakarą karštai meldžiausi. Staiga kažkokia jėga tartum supurtė mane ir kartu galvoj atsirado mintis: — Tu grįši į Lietuvą ir dar pasidaruosi jai! — Nepranyko ištykinimas, kad tai tikrai įvyks".

St. Raštikis pažymi, kad vieną knygos skyrių "Mūsų šeimos tragedija" (179-292 pusl.) parašė žmona, ponė Elena Raštikienė.

Tas skyrius lyg ir maža autobiografija. Ponios tėvas Motiejus Smetona, prezidento tikras brolis, vertėsi nekaip, o vėliau, kaip akmenskaldis, vargėnė. Mokytas tėvo brolis Antanas ir jo šeima nedaug rūpinasi akmenskaldžio šeimai padėti ir dukteriai Elenai mokytis. Šeimos reikalai atpasakojami labai saldžiu tonu, taipgi pažintis ir susitikimai su majoru Raštikiu. Ji iš anksto jau nujautusi, kad tekės už majoro Raštikio. Jie apsivedė "1929 m. birželio 29 d. šv. Petro ir Povilo dienoje".

Su didele užuojauta sekami ponios E. Raštikienės vargai, vyrui pabėgus į Vokietiją. Ponė Raštikienė bandė taipgi bėgti kartu su 3 mažomis dukrelėmis, bet nepasisekė ir grįžo į savo butą A. Panemunėj. Greit prisistatė NKVDistai su komisaru žydu priešaky, užėmė dalį jos buto ir visokiais būdais ją kankino, terorizavo ir persekiojo. Vėliau p. Raštikienė buvo žiauriai

(Tęsinys 11-me pusl.)

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR GAZOLINO STOTIS

Lyginimas, dažymas, taisomi ir reguliuojami (tune-up) motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. Alyva, baterijos ir padangos. Taip pat mano garaže perkamus duslintuvus įdedu veltui.

Nelamių pasitaiko.

Mes pataisome.

Leiskite mums pataisyti radiatorių.

Ar reikia pagalbos?

(MUFFLERS INSTALLED FREE)

Ford 1941-53	\$8.25	Mercury 49-51	\$8.95
Chevrolet. All 1937-53	8.25	Oldsmobile 6, 41-50	8.20
Chevrolet 54-55	9.95	Plymouth 42-56	9.95
Chrysler 6, 42-52	9.91	Pontiac 37-54	8.95
Dodge 6, 42-56	9.95	Buick 37-52	12.00

IR TAIP PAT ČIA NEISVARDINTIEMS AUTOMOBILIAMS. Išmetimo paipą įdedama veltui, jeigu perkama kartu su duslintuvu. DARBAS ATLIEKAMAS PATYRUSIU MECHANIKU. Dirbtuvė atidaryta: nuo 8 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmad. uždaryva.

M. ČESAS

1934 West 59th Street

Tel.: GR 6-9136

NELAUKITE - RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1043

Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

NEWARK'E VEIKIA OFISAS SIUNTINIAMS GABENTI Į SSSR

Į UKRAINĄ, LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITUS KRAŠTUS.

Siunčiame maisto produktus, naujus drabužius, medžiagas, vaistus ir t. t. Turime drabužinių medžiagų, odų, siūlų, mūlo ir įvairių kitų siuntiniams tinkamų daiktų. SIUNTINIAI IŠSIUNČIAMSI KAIP GALIMA GREICIAU. — Siuntėjui įteikiamas pašto pakvitavimas apie išsiuntimą. — Siuntiniai pristatomi gavėjui maždaug 7-8 savaitių bėgyje. — Siuntiniai, siunčiami oro paštu, pristatomi 7-10 dienų bėgyje. Siuntėjas gauna asmenišką gavėjo pakvitavimą. VISI SIUNTINIAI SIUNČIAMSI SU JAU APMOKĖTU MUITU, IR PRISTATYMAS GARANTUOJAMAS. SIŪSKITE SIUNTINIUS GIMINIEČIAMS!

Ofisas atdaras kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto ir 4 val. po pietų. Reikalaukite katalogų. Rašykite lietuviškai, rusiškai arba angliškai. Netoli Pensylvanijos geležkelio stoties Newark'e.

PACKAGE EXPRESS CO.

314 MARKET ST.
NEWARK, N. J.
Mitchell 2-2452

(Siuntiniai persiunčiami su Parcels to Russia, Inc., leidimu).

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

su iš anksto apmokėtu maitu ir 100% garantuoti

NAUJI DAIKTAI, MEDŽIAGOS,
ODA, VAISTAI, MAISTO PRODUKTAI

Geriausioji rekomendacija mums, tai daugelis tūkstančių klientų visame Jungt. Amerikos Valstybių krašte

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 So. State Street, Chicago 4, Ill.

Ar esate matę mūsų puikų medžiagų (vilninių, sintetinių, medvilninių), odų, skepetaičių, kojinių, etc., pasirinkimą?

Mūsų firma turi savo atskirą sutartį su Inturistu Maskvoje nuo 1947 m.

Nemokamai vieta mūsų klientų automobiliams pastatyti. Telefonas: WAbash 2-9354 Reikalaukite naujų katalogų.

Mes išsiunčiame Jūsų siuntinius tiesiai iš Chicago ir pristatome kiek tik galima greičiau.

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

A. BARAUSKAS — portreto detalė

Sveikinimai ir kalbos Čiurlionio Galerijos atidarymo proga

(1957 m. spalio 20 d.)

S! "ŠVIESA" (Čikago) sveikinimo santrauka:

"Didelio ir kilnaus darbo pradininkams mūsų visų padėka ir tikėjimas, kad naujasis židinys taps lietuvių kūrybine atrama ir skatintoju.

"Geriausio linkėjimai Lietuvių Amerikiečių Menininkų Klubui ir šios dienos kūriniui Čiurlionio Galerijai.

...Sambūro šviesa Chicago's Skyrius."

New Yorko dailininkų "Gintaro" valdybos sveikinimas:

"Tarp negausių mūsų tremtinės kultūros šviesių taškų (šitas taškas), ta šviesa, kurioje išdygsta Čiurlionio vardo Galerija, turi švystelti stipriai ir šviesti ilgai. Jis turi būti nelyginant kaip žiburys pakelėje, kad rodytų kelią ir padėtų mūsų menui netik pasiekti saugios sausumos kelius, bet ir ateinančioms kartoms išsaugotų ir primintų, kas lietuvių sukurta.

Sveikiname ir remiame,
Gintaro valdyba:

W. Witkus, pirm.,
P. Puzinas, vicepirm.,
Č. Janušas, sekr.,
E. Krasauskas, v-bos narys."

Skulptoriaus Dagio sveikinimo santrauka:

"L. Am. Menininkų Klubui:

"Sveikinu Kolegas menininkus, įsteigusius Čiurlionio vardo Galeriją išėivijoje ir linkiu sėkmingos veiklos ir rimtų rezultatų!

Viso geriausio

Dagys."

Skulptoriai Kašubos sveikina:
"Čiurlionio Galerijai:

"Mūsų nuoširdžiausi sveikinimai Čiurlionio Galerijos atidarymo proga.

V. ir A. Kašubos".

Seurato paroda

Pereitą ketvirtadienį, sausio 16 d. Čikagos Meno institute buvo atidaryta prancūzų impresionisto Georges Seurato tapybos ir įvairių piešinių paroda. Ši paroda ne eilinė, bet turinti ne mažesnę reikšmę už buvusią Picasso parodą, kuri neseniai institute pasibaigė.

G. Seurat platesnei visuomenei mažiau žinomas negu daugelis jo vienalaikių impresionistų. Jis mirė dar jaunas, vos 31 metų, bet paliko nemažai, ypačiai didelio formato kūrinių. Jo tapybos technika yra poptilistinė, t. y. mažų taškelių prizmatinių spalvų derinimas, kas tais laikais buvo visiškai naujas dalykas tapybos srityje.

Be kitų Seurato garsių kūrinių, yra "La Grande Jatte" (instituto nuosavybė), kurį Frederick Clay Bartlett 1925 m. nupirko už \$22,000. 1930 m. už tą kūrinių buvo pasiūlyta 40,000 dol. Dabar šis kūrinys vertinamas 1 mil. dolerių. Seurat mirė 1891 m. kovo 29 d.

—Am. Liet. Dailininkų S-gos susirinkimas šaukiamas sekmdienį, sausio 19 d. 7 v. v. Jau-nimo Centre, 5620 S Claremont Avenue.

—Atvyksta iš Brazilijos dail. A. Kairys, kurio tapybos darbai jau ne kartą Čikagoje buvo išstatyti parodose. Kolega Kairys atvyksta į New Yorką. Jis yra

10 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL
—SATURDAY, JANUARY 18, 1958

A. L. D. S-gos narys

—Viešajame Knygynė (įėjimas iš Randolph gat) meno skyriuje dabar rodoma Alfred Brunettin skulptūra ir LeRoy Neiman, Meno instituto instruktoriaus, kūriniai. Knygynas kasdien atdaras nuo 9 ryto iki 7. v.

DAIL. V. K. JONYNOS PARODA

Milwaukee, Wis., Alverno kolegijos patalpose yra dail. Vytauto K. Jonyno kūrinių paroda. Ji baigsis sausio 20 d. Išstatyta įvairių dail. kūrybinio kelio periodų darbai spalvota litografija, akvarelė, grafika ir t.t. Paroda labai įdomi ir gausiai lankoma kitataučių bei kolegijos studentų. Dail. Jonynas gyvena Jamaica, N. Y.

— Dail. Ad. Galdikas vasario mėnesį planuoja surengti savo kūrinių parodą New Yorke.

— Čiurlionio Galerijoje numatoma trumpoje ateityje surengti dail. J. Pautieniaus ir prof. V. K. Jonyno parodas.

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

Visų rūšių apdraudos.

Automobilių finansavimas. Notariatas
Valstybės patvirtintos kainos
JONAS KIRVAITIS, Walbrook 5-5671
INTERSTATE INSURANCE AGENCY
6108 S. Ashland Ave., Chicago 36, Ill.
SUSIRINKIMŲ IR PARENGIMŲ

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI

PERKRAUSTAU (MOVING)

BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTŲS

Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdrausta.

ANTANAS VILIMAS

3415 So. Lituanica Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: FRontier 6-1882

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITWINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

PRADĖK TAUPYTI ŠLANDIEN, — TURĖSI RYTOJ!

TAIGI PRADĖK TAUPYTI ŠIOJE LIETUVIŠKOJE ĮSTAIGOJE. Kiekvieno taupytojo indėliai yra apdrausti iki \$10,000.00

BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N

4071 Archer Ave.

Tel.: LAFayette 3-8248

(į vakarus nuo California Avenue)

CHARLES ZEKAS, Secretary

OFISO VALANDOS:

Pirmad., Antradienį, Penktadienį 9:00 ryto iki 4:30 val. po pietų. Trečiadienį 9:00 ryto iki 12 val. dieną Ketvirtadienį 9:00 ryto iki 8:00 val. vak.

MOVING

APDRAUSTAS PERKRAUSTYMAS
IS TOLI IR ARTI
*Naui dideli trokštai - Naujais kraustymo traukiais
Ilgų metų patyrimas - Pigus ir sąžiningas potamavimas*

JUOZAS NAUJOKAITIS

2022 W. 69th St. Chicago 36, Ill. Tel. Walbrook 5-9209

Lietuvių Taupymo ir Skolinimo Bendrovių Lygos Nariai

kuriose kiekvieno santaupos yra apdraustos iki \$10,000.00, o namų paskolos duodamos lengvomis sąlygomis.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.

6245 SOUTH WESTERN AVE.

GRovehill 6-7575

CHICAGO 36, ILLINOIS

CONTINENTAL SAVINGS & LOAN ASSN.

4559 SOUTH PAULINA STREET

YARas 7-0145

CHICAGO, ILLINOIS

CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.

2555 WEST 47th STREET

LAFayette 3-1083

CHICAGO 32, ILLINOIS

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.

3430 SOUTH HALSTED STREET

CLIFFside 4-0104

CHICAGO 8, ILLINOIS

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 SOUTH 49th COURT

TOwnhall 3-8131-2

CICERO 80, ILLINOIS

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.

1800 SOUTH HALSTED STREET

HAymarket 1-2028

CHICAGO 8, ILLINOIS

tardoma Kaune NKVD būstinė ir patalpinta į Kauno sunkių darbų kalėjimą, o 3 mažos dukros išvežtos į Kazakstaną.

Vieną kartą, NKVDistų lydimą p. Raštikienė užėina į bažnyčią ir karštai meldžiasi. Besimeldama užgirsta nepaprastai švelnią vargonų muziką. Prie vargonų nieko nebuvo matyti, bažnyčioj taipgi, o švelnūs tonai liejosi. Pajuto, kad tai parodytas jai stebuklas. Būdama kalėjime ji sapnuoja, nujaučia dukrelių išvežimo laiką, meldžiasi šv. Terezei ir prašo jos užtarimo. Kitą kartą kalėjime ji vėl sapnuoja ir savo kameros kalinamoms moterims praneša, kad jos visos išeis į laisvę. Jaučia, kad jos neišves į Sibirą. Nieko iš kitų nepatyrusi, pasako, kada prasideda karas. Ji taipgi nujaučia jaunesnės dukrelės mirtį. (285 pusl.)

286 pusl. užvardintas "Maldos, mintys, sapnai". Ir toliau seka maldos prieš pripuolamai knygyne nupirktą Terešės statulą, pranašingi sapnai ir klaidėjimai iki užrašų galo.

Tęsdamas atsiminimus, St. Raštikis pasisako apie laikinąją Lietuvos vyriausybę ir savo vaidmenį joje. Daug kartų jis mini savo populiarumą.

Vokiečių okupacijos metu St. Raštikis dirbo kaip neetatinis tarnautojas Vytauto Didžiojo Muziejuje Kaune ir su kitais tvarkė nepriklausomybės karų archyvą. Vokiečiai daug kartų reikalavo atiduoti karo Muziejaus metalinius eksponatus į spalvotų metalų laužą. Po ilgų derybų jiems buvo atiduota: Petro Rimšos vargo mokykla, Napoleono patranka, poeto Dagilio biustas, riterio statula ir smulkesni daiktai. Kiti biustai ir eksponatai buvo išgelbėti.

Vėliau rusų okupantų visi lietuvių tautos eksponatai iš Muziejaus buvo pašalinti ir jų vietą užėmė komunistiniai eksponatai. St. Raštikis fiksi stebuklo ir Dievo hausmės bolševikams: "Kencia ir dejuoja lietuvių tauta. Tačiau taip nebus visada. Visagalis Pasaulio Tvarkytojas vieną kartą išgirs žudomos ir naikintos lietuvių tautos karštas maldas, kruvinas ašaras ir liejamą kraują, pasius galingus žaibus ir perkūnus prieš tautos kankintojus..." (395 pusl.)

Pirmosios bolševikų okupacijos metu žydai labai blogai pasirodė Lietuvoje ir kartu su rusais bolševikais pridarė lietuviams labai daug skaudžių žaizdų. Komjaunuoliai žydškai kesinosi išniekinti Nežinomąjo Kareivio kapą ir sumanė prie kapo surengti šokių. 1941 m. birželio 14-15 d., kuomet keliasdešimt tūkstančių nekaltų lietuvių buvo žiauriai tremiami į Sibirą ir kada visa Lietuva liejo gaudžias ašaras dėl šios tragedijos, Kauno žydai komunistai kelioje Kauno aikštėse surengė viešus šokius pasidžiaugti ir

pasidžiaugti iš lietuvių nelaimės. (305 ir 368 pusl.)

Vėliau gi, vokiečių okupacijos metu, iš žymesnių asmenų žydų delegacija lankėsi pas St. Raštikį, prašydama užtartį persekiojamus žydus. St. Raštikis buvo nuvykęs pas aukštus vokiečių okupacinių jėgų viršininkus ir Lietuvos visuomenės vardu prašė sustabdyti žydų persekiojimą ir naikinimą.

414 pusl. St. Raštikis išvardina 17 tikrų ar daugiau tariamų savo klaidų. Tenka kiek apsisototi prie pirmosios: Baiges Lietuvos universitetą (veterinariją) atsisakė toliau specializuotis užsieny, o sutiko važiuoti į Vokietijos generalinio štabo akademiją. Siauresnė specialybė (veterinarija) gal būtų buvusi naudingesnė Lietuvai ir jo paties ir jo šeimos likimas būtų buvęs ne toks nelaimingas, kaip dabar. Atrodo, kad čia St. Raštikis nepadarė Lietuvai aukos, o apsisprendė, kaip jam geriau. Vargiai galima operuoti "jeigu". Nuo žiaurių okupantų žuvo šeimos ir pavieniai, intelektualai ir prasciokai, platesni ir siauresni specialybių valdininkai ir tarnautojai, dvasininkai ir pasauliečiai, karininkai ir kareiviai, paprasti ūkininkai ir darbininkai. Bolševikai kankino ir žudė visus, neaplenkdami nė vienos profesijos ar užsiėmimo.

Prie išvardintų daugiau tariamų 17-os klaidų gal reikėtų pridėti dar vieną klaidą. Nors St. Raštikis ir neigia, bet būdamas kariuomenės vadu įsivėlė į politiką. Jis buvo ir liko artimas krikščionims demokratams. Apie tai yra vienos nuomonės tautininkai, liaudininkai ir socialistai. Tokios žinios užtiktos bolševikų ir nacių archyvuose. Jei jis nebūtų įsivėlęs į politiką ir nurodinėjęs kaip tvarkyti valstybinius reikalus ir ką skirti ministeriais, suvaldęs savo perdidele ambiciją, o tik žūrėjęs kariuomenės reikalų, iki galo būtų pasilikęs kariuomenės vadu ir netektų su tokiu trukšmu išeiti iš kariuomenės. Nebūtų reikėję kai kuriems karštakošiams jo vienminčiams karininkams lankytis pas jį ir siūlyti jėgą įkelti vėl į kariuomenės vado kėdę. Tai rizikuoti tokiu laiku, kuomet Lietuvos žemėje buvo įsirengusios iki dantų ginkluotos daug stipresnės už mūsų kariuomenę bolševikų igulos!

Antrą kartą išvykęs iš Lietuvos, St. Raštikis su žmona atsidūrė Regensburge ir sustojo vienuolyne, o vėliau bažnytinėje muzikos mokykloje. Prasidėjo žinomi tremtinių vargai: maisto kortelės, pripuolamas sunkus darbas, pusbadis gyvenimas. Regensburgą amerikiečiai dažnai bombarduodavo. Per vieną tokią puolimą buvo sugriauta katalikų bažnyčia. Griuvėsiuose rastas ispaniškos ar portuga-

liškos ventosios mažai apgandintas paveikslas, kuris toje bažnyčioje kabėjo. Iš to padarytas stebuklas. Esą, į bažnyčią su šventosios paveikslu bomba tai pataikė, bet užtat nepataikė į gretimą ligoninę. Taip rašo St. Raštikis savo knygoje, nors nei bažnyčia nei paveikslas nieko bendro neturi nei su Lietuva nei su jos kovomis dėl laisvės.

Per bombardavimą St. Raštikis būdavo Caritas namų slėptuvėje. Vokietės vienuolės tvarkydavo maldas, balsu kalbėdavo rožančių, skaitydavo dažniau šv. Juozapo litanią, šlakštydavo vandeniu ir žėgnodavo kryžium tą kryptį, iš kur buvo girdėti amerikoniškų bombonešių ūžimas. Kalbant visiems litanią, vienuolė isteriškai šaukdavo. St. Raštikis dažniausiai ne klūpėdavo, bet stovėdavo. Vėliau St. Raštikis su žmona ir kun. Krupavičiu pasišalino į kalnuose užmiestinį dominikonų vienuolyną.

St. Raštikis idomiai aprašo kaip 1946 metais pas juos buvo atvykę iš Lietuvos bolševikų agentai su dukrelių laiškais ir nuotraukomis ir norėjo išvilioti tėvus į Lietuvą, neva pas dukreles. Antrą kartą atsilankę agentai-lietuviai buvo atvežę Paleckio ir Vitkausko nepasirašytus laiškus.

1949 m. gegužės 3 d., būdamas pereinamoj stovykloj, St. Raštikis buvo nuejęs į lenkų pamaldas, minint jų nepriklausomybės šventę.

Gegužės 8 d., šv. Stanislovo dieną, St. Raštikis ir žmona išplaukė į Ameriką. New Yorke juos pasitiko "buvęs marino štabo viršininku b. generolas Černius" (gal kariuomenės štabo viršininku).

646 pusl. St. Raštikis vėl aprašo savo sapną. O tų reikšmingų sapnų pas jį buvo daug. Šiuokart jis sapne buvo išlošęs loterijoje vieną milijoną svarų ir atidavęs po pusę milijono diplomatomis ir Vlikui, kad jie susitaikytų.

Baigiant knygą, St. Raštikis kviečia lietuvius būti vieningais, atsisakyti asmeninių ambicijų ir susiskaldymų ir sutelkti bendras jėgas pavergtai tėvynei yaduoti.

Tai toks antrojo tomo turinys. Pacituota sutrumpintai kai kurios reikšmingesnės vietos. Apie kovas dėl Lietuvos laisvės mažai. Daugiau smulkūs darbeliai, komitetai, prezidiumai ir šeimos reikalai. Organizacijų viršūnėse St. Raštikis ilgai nepabūdavo, greit išeidavo.

Rašydamas apie veiklą Lietuvoj, Berlyne, Vokietijoje ir Amerikoje St. Raštikis daug kalba apie savo didelį populiarumą. Gerai būtų, kad apie tai spręstų kiti. Ar patogu pačiam apie save tai rašyti? Kaip ilgesnį laiką buvęs kariuomenės vadas, nemažai parašęs ir pasakęs kalbų, kalbėjęs per radiją, jis buvo plačiai žinomas, kaip ir prieš jį buvę kai kurie kariuomenės vadai ir aukštieji viršininkai.

Apie St. Raštikį ir jo atsiminimus, neigiamai arba labai rezervuotai atsiliepia liaudininkų, tautininkų, socialistų ir voldemarininkų laikraščiai. Vien tik jam artima vienuolių — krikščionių demokratų spauda giria jį ir jo knygas beveik be rezervų. Ir tai suprantama. St. Raštikis glaudžiai bendradarbiavo ir veikė daugiau su tos srovės žmonėmis: kun. Krupavičiu, Mla Ambrozevičiu, vienuoliu Bernatoniū ir kitais dvasininkais.

Į knygą įtraukta daug bereikalingo, balasto: sapnai, pranašavimai, pamaldumas, maldos, net ir stebuklai. Ar tai turėtų kam nors rūpėti? Religiniai žmogaus įsitikinimai yra kiekvieno asmens privatus reikalas. Niekam, be "dvasios vado", nesvarbu, ar jis karštai ar šaltai meldžiasi, kiek kartų eina bažnyčion kas dieną, kas savaitę, kas mėnesį ar metus. Dėl to niekam nei šilta, nei šalta, taipgi Lietuvos vadavimo reikalams.

Teko būti laike bombardavimo daugely slėptuvių Vokietijoje. Kai kada namą nušluodavo nuo žemės paviršiaus, likdavo tik pamatai ir rūšys. Slėptuvėse matėsi ir generolų ir pulkininkų ir paprastų mirtinųjų. Nepastebėta, kad kas nors iš jų klupėtų. Paprastai vyrai laikėsi ramiai, tik kai nuo arti sprogstamų bombų rūšio langu skeveldros krisdavo į vidų, moterys ir vaikai susiglausdavo ir suklykdavo. Niekas, amerikiečių lakūnų vandeniu nekrapiūdavo ir nekryžiūdavo, gal jų tarpe taipgi buvo katalikų. Kažin ar patogu buvo buv. Lietuvos kariuomenės vadui ir generolui puolimo metu nužemintai klupėti ir apie tai į savo knygą įtraukti, kad jis nevisuomet klupėdavo. Juk vyko totalinis karas, kuris siekė ir tolimą užfrontę. Pozicijose buvo daug pavojingiau ir netenka manyti, kad kariai ten klupėdavo...

St. Raštikis savo knygoj suplakė viską į vieną: valstybinius, visuomeninius, politinius ir šeimos reikalus, sapnus ir pranašystes. Nieko panašaus neteko skaityti kitų tautų žymesnių vyrų atsiminimuose. Vargiai galima prieš kitus pasirodyti su tokia knyga. Atrodo primityviai ir prastai.

Tačiau, kas turi pakankamai laiko, kantrybės ir noro šį tą iš mūsų netolimos praeities patirti ar jau žinomus faktus prisiminti, tam naudinga būtų su knygos turiniu susipažinti ir tarp bereikalingo balasto idomesnių vietų surasti. Kai St. Raštikis įvykius atvaizduoja paprastai, be jokių pašalinių ir asmeninių priedų, yra daug idomiau skaityti.

Istorinės medžiagos atžvilgiu antras tomas yra mažiau vertingas, kaip pirmas.

— **LORE**
Ka? — **ALSA**
KNYGOJE
NCS

Spektaklio komponentai

Aktoriai, režisierius ir žiūrovai

Gal daug kam kyla klausimų berišant spektaklio mazgus ir bekomponuojant spektaklį, kaip ši ar aną, sudėtingą klausimą išspręsti. Ypatin-gai nelengvos šios visos proble-mos, kada tenka dirbti su mėgėjais. Iš kai kurių neaiš-kumų būna kartais net mažų nesusipratimų. Taigi šito strai-psnio tikslas ir yra supažin-dinti mūsų mėgėjus ir šiaip besidominčią teatrą visuome-nę su teatro sunkiu darbu bei spektaklio komponentais.

Pirmiausia noriu pasakyti, kad yra du režisieriaus darbo momentai: pirmasis — kai pradėdamas darbą pastatymo proceso metu numato bei įver-tina ištisą eilę aplinkybių, daugiau ar mažiau nulemian-čių meninę visumą ir spektak-liaus meninį vientisumą. Antra-sis — kai, baigdamas spektak-lį, režisierius, analizuodamas baigtą sceninę kūrybą, mato, kas ardo sceninį spektaklio vientisumą, kas per daug išsi-kiša, ką reikia į šalį atidėti ir ką pabrėžti.

Žodžių, bekurdamas spek-taklį, režisierius visai sąmo-ningai įvertina, kaip santy-kiauja įvairūs kūrybiniai pra-dai, sudarą spektaklį. Jam vi-siškai aiškūs spektaklio kom-ponentai, kurie, veikdami vie-nas kitą, leidžia perteikti žiū-rovui režisieriaus sumanymą, kurio tikslas aktoriaus meis-triškumo ir dailininko darbo dėka išskirti idėją, autoriaus teksto prasmę, kad žiūrovas priimtų visą spektaklį lyg tik-rą meninę realybę ir drauge jam artimą gyvą gyvenimą.

Spektaklio nariai — vaidin-tojai, perskaite veiklą ir su-radę jo pagrindinę idėją su-kuria naują kūrinį — spekta-klį. Režisierius yra to naujo kūrinio organizatorius ir kū-rėjas. Jis padeda aktoriui įkū-nyti sceninį vaizdą. Spektak-lis tik tada žiūrovus teigiamai veiks, kai visi spektaklio na-riai dalyvauja spektakly, pa-reikš kūrybinę iniciatyvą, iš-radingumą ir visi spektaklio nariai visiškai atsидуos spek-takliui.

Aktorius, tekstas, dekoraci-jos, muzika ir režisieriaus su-manymas sudaro meninę spē-

ktaklio visumą.

Kiekvienas komponentas funkcionaliai priklauso nuo kito, — kaip aktoriai, tekstas, režisūra ir dekoracijos. Taigi, aktoriai, autorius, režisierius, dekoratorius ir žiūrovai yra jo komponentai. Jie veikdami savarankiškai, veikia viens ki-tą ir vientiso kompleksinio veiksmo dėka pateikia nesu-skaldomą meninį vientisumą, meninę visumą — *spektaklį*.

Žiūrovas nežino ir nenori žinoti spektaklio sudarymo vaidmens ir vietos, tačiau jis betarpiškai reaguoja į spekta-klio vykstančius įvykius (sce-ninį veiksmą), tuo savo ruož-tu, veikdamas atlikinėtojus. Bekurdamas spektaklį, reži-sierius turi numatyti ir įver-tinti šitą žiūrovo reakciją.

Žiūrovas nesvarsto, kaip ak-torius vaidina vieną ar kitą vietą, kaip naudoja mizansce-nas. Ne visada žiūrovas ima sekti atskirų atlikėjų vaidme-nis. Žiūrovą domina scenos įvykių prasmė ir iš autoriaus teksto kylanti režisieriaus aiš-kinamoji prasmė.

Rengdamas spektaklį, reži-sierius stebi, kas stumia veik-smą pirmyn ir dėl to, kad veiksmas nenutrūkstamai vys-tytųsi, atitinkamai konstruoja sceną. Jis duoda jiems (akto-riams) daromas prielaidas, visiškai apibrėžtus uždavinius, kurie, kaip grandys, sudaro sceninio veiksmo pletros nuo-seklius etapus. Šie uždaviniai sudaro įvykius, o iš jų savo-rūšies scenas, kurias pareng-damas rež. stengėsi suteikti joms tam tikrą piešinį, suda-rydamas tam tikslui atitinka-mas mizanscenas.

Vienos ar kitos scenos pie-šiniui gauti, režisieriui tenka atlikti su vaidintojais ištisą ei-lę judesių, kurie kyla iš mos-tų ir mimikos. O su vienu ir antru tiesioginiai surištos in-tonacijos, tembrai, pauzos, ritmas, kuriuo scenoje gyvena atlikėjai. Atlikėjai, vienaip ar antraip vertindami savo part-nerių replikas bei veiksmus, prie jų prisiderina. Čia reži-sierius apsvaisto ir vienus iš jų kylančius mostus priima, kitus gi atmeta. Šitai bedir-bant atlikėjai įneša vis nau-

jų ir nelauktų momentų. Ne-žiūrint to, režisierius turi iš anksto apsvaistyti, kaip ati-tinkamas komponentas deri-nasi su eile kitų, kuriuo būdu to derinimosi dėka žiūrovas gaus vientisumo išpūdį ir t.t.

Kada spektaklis baigiamas ir darbas artėja prie galo re-žisierius padaro eilę repetici-jų, peržiūrėdamas atliktą dar-bą. Tada jis analizuoja nusi-stovėjusį kūrinį. Jis turi ma-tyti kuri detalė, kuris scenos momentas atitiko ir kuris ar-do spektaklio darnumą.

Režisierius numato, kiek da-lyvis yra pasiekęs, parengda-mas tą ar kitą vaidmenį, teks-tą, pabrėždamas tam tikrus uždavinius. Čia aktorius turi stebėti jį supantį gyvenimą ir žmones. Savo žmogiškųjų po-elgių tarpusavio santykiavi-mų patyrimą kūrybiškai turi perdirbti į savo sukurtos sce-nos vaizdus.

Kiekviename mus apsupan-čio gyvenimo žmoguje galima pastebėti tam tikrą manierų piešinį ir elgesio pobūdį, san-tykiaujant su kitais žmonė-mis: pavaldinio, išimylėjusio, savanaudžio, pavyduolio ir t.t. Tą turi sekti aktorius ir pri-taikinti scenoje tą stebėtą kas-dienybę.

Mes dar ir šiandien nesisten-giame kovoti su teatrališkū-mu. Kartais net leidžiama taip "vaidinti", kad žiūrovas net su žiburiu niekur nepastebės tos kasdienybės ir nebus pa-rodytas tikras išgyvenimas. Kada tenka stebėti Hollywoo-do filmų darbą, prieini išva-dą, kad iš ten jau visai išvary-tas teatrališkumas ir jam už-leista vieta pačiai paprasčiaus-iai kasdienybei. Net kartais sunku įsivaizduoti, kad matai tik parengtus aktorius. Tuo tarpu mes — vis dar "vaidi-name".

Žodis perskaitytas scenoje, ir žodis, suvaidintas scenoje — nėra viena ir tas pats. Ta-tai du skirtingi dramatinio kū-rinio gyvenimo momentai. Viena — suprasti tekstą. Kita — išvystyti jį įkūnytą scenoje. Tad labai yra nuostabu gir-dint įvairias pagyras ir tam skaitomam "Baltaragio Malū-nui". Čia kyla klausymas — ar iš viso toks skaitymo, t. y. recitalinio pobūdžio įvedimas į mūsų sceną priimtinas?

Toliau, kad pavyktų įkūny-ti suprastą autoriaus kūrinį, teatras naudojasi įvairiais sa-

(Atkelta iš 5-to psl.)

dėti kada nors bepataisysime. Ir šiame reikale nepaprastai iškyla lietuviškų laikraščių at-karpų reikšmė. Jose papras-tai dedami poezijos, o dau-giausia beletristiniai dalykai. Jie eina tęsiniais per keletą ar keliolika numerių.

Praeitais metais, pav. Nau-jienose (literatūriniam prie-de) buvo spausdinami labai įdomūs Juozo Švaisto "Tam-sieji metai", o Naujienų at-karpoje ėjo pusiau mokslinis J. Pronskauskas veiklas "Šiaurė šaukia". Ir vienas ir kitas var-ga ar bus kada nors išleistas atskira knyga. Neišsimokės, — nebus pirkėjų. O tačiau vei-kalai labai vertingi. Išsikirpau visus "Šiaurė šaukia" tęsinius ir galvojau: pasidarysiu pui-kią knygą. Neišeina; negalima įrišti: nėra pakankamai pa-raščių.

Ar negalėtų Naujienos at-karpose spausdinamų kūrinių pertvarkyti taip, kad liktų pa-kankamai tuščios vietos iškar-poms įrišti į knygas? Ar ne-vertėtų, taip pertvarkius at-karpas, šiek tiek padidinti laikraščio prenumeratą ir už tai tose atkarpose dėti vis daugiau ir daugiau lietuvių rašytojų poezijos ir prozos? Gal tas išeitų į naudą ir pa-čiam laikraščiui, rašytojams ir skaitytojams? Kodėl nepa-bandyti?

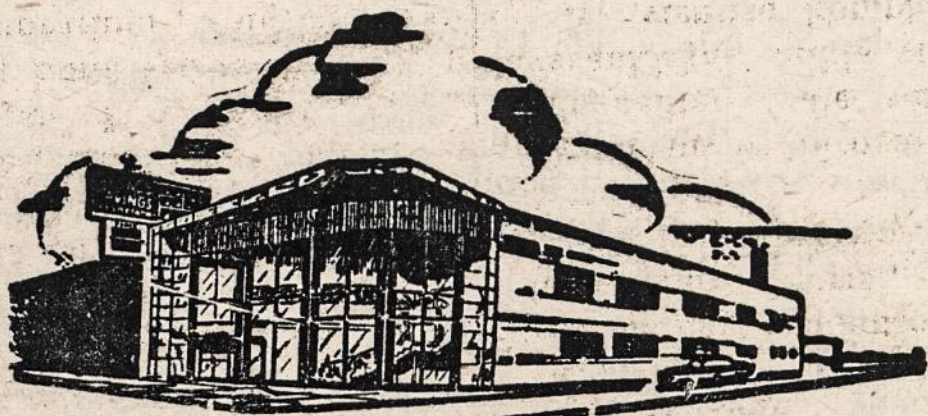
Visiems kūrybingų ir lai-mingų Naujųjų Metų!

vo meninių priemonių deri-niais. Jis išvysto vidinį veik-smą, sukuria ryškiausias prie-mones žodinių frazių prasme, puoselėja tembrinius nuan-sus ir išorinio judesio pobūdį. Spalviniai išpūdžiai, garsai, triukšmas, orkestras — visa tai įgavę tam tikrą raiškumo laipsnį, atskleidžia teatre — autorių.

Suveddamas spektaklio dar-bo paskutinį etapą, režisierius labai atidžiai seka, kad būtų perteiktas autoriaus žodis, ir jo mintis. Kitais atvejais, kada kai kurie kiti spektaklio kom-ponentai trugdo perteikti žiū-rovui autoriaus žodį, jis turi tą nustumti į šalį arba visai išimti iš spektaklio.

Toliau eina viso spektaklio komponentų tarpusavio ryšys su dekoraciniu apipavidalini-mu.

THE BIGGEST DOLLAR IN THE WORLD IS THE DOLLAR YOU SAVE

Remiantis Chicago Savings Bendrovės praeitimi, nuo pat jos įsikūrimo 1924 metais, jos pavyzdinga biznio tvarka, ypatingai indėlių saugumo ir di-videndų našumo atžvilgiu, nėra saugesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupomus pinigus. Pasidėję taupinius pas mus gausite ne tik tai saugumą — jų apdraudimą iki \$10,000.00, augstą dividendą, bet ir daugelį kitų pa-tarnavimų veltui, už kuriuos kitose įstaigose turėtumėte mokėti.

Taupytojų patogumui Chicago Savings Bendrovės įstaiga yra viena iš gražiausių ir moderniškiausių įrengtų visoje Illinois Valstybėje.

Lietuviai gyvenantieji už Chicago ribų, nežiūrint kurioje Suvienytų Valstybių dalyje jie begyventų, gali taupyti pinigus paštu.

Rašykite dėl informacijų.

Mūsų turtas \$21,000,000.00.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Ave.

Tel.: GRevehill 6-7575

Chicago, Illinois

ATDARA: pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį atdara nuo 9 iki 2 valandos po pietų.